

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תרט"ז

קרח

ה' תמוז תשס"ט

המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש

רעב כבד פקד את הארי מלך החיות, בין עצי היער הסתובב לו סר וזעף מוכן הוא למרוץ ולדרום את כל אשר ימצא כדי להשקיט רעבונו, שלשה ימים שיחר למרף ולא עלה בידו.

האריה חשש שסופו יהיה שיגווע ברעב, מה עשה, יצא אל עבר היער, פגש וראה סוס דוהר לעברו, מרף את הסוס ושימעו לגזרים, בעודו מתהלך רץ לעברו זאב, ומיד מרף את הזאב ואכלו, והחיות אצים רצים מבוהלים ודהופים כדי שלא יהיו מרף לשינוי של הארי הרעב.

והנה לפתע צץ שועל מבין עצי היער והארי רצה גם ממנו לעשות גל של עצמות, פתח השועל את פיו בחכמה ואמר לו: וכי מה יש בידי להשביעך, אני אראה לך אדם שמן, שאתה מרף ושבע ממנו, והיה שם בור מכוסה ואדם ישב מאחוריו, כיון שראה הארי, אמר לשועל: אני מתיירא מתפילתו של זה שלא יכשילני, אמר לו השועל: לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך, אולי לבן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה תשבע מרעבונך ועד בן בנך עוד יש זמן רב.

נתפתה הארי וקפץ על האדם ונפל לבור, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו, אמר לו הארי: הרי אמרת שאין הפורעניות באה אלא על בן בני, אמר לו השועל: מסתמא כבר יש עון של של אבי אביך שאתה נתפס בו, אמר לו הארי: אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקחינה (ירמי' לא כח) אמר לו השועל ולמה לא השבת כך מתחילה.

משל זה כתב רב האי גאון בתשובותיו (סי' י"ג) ומסיים שם: כמה מוסר יש במשל זה דהרי גם הארי מלך החיות נפל ברשת השועל אך ורק משום שהתאוה לבשר קצת יותר שמן, דהרי מיד היה לו לחשוב אולי חמא זקינו ובעבורו יענש, ואת כל מה שהבין לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין בתחילה כאשר תאוותו משלה בו.

והנה כי כן כאשר מעיינים בפרשתך יקשה על קורח שפיקח היה, וגדול הדור היה, ועמו מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות של דור מקבלי התורה, אשר ראו בעיניהם את צרות שעבוד מצרים, ובמדבר לא חסרו דבר, באו ומענו מענת שמות "המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש".

אך ההסבר הוא שהמפריע העיקרי של האדם הוא התאוה, וכאשר התאוה מתגברת על האדם לא די שאין חכמתו מצילתו, אלא שהוא מנצל את חכמתו לעזרת התאוה כדי להמעות את העולם כולו.

ומאותו מעם לא הבינו קורח ועדתו שמענתם היא מענת שמות, דהרי תאות הכבוד סימאה את עיניהם, ולכן מענת שמות אלו שהם ברו מלבם נראו בעיניהם כמענות שיש בכוחן לעמוד מול תורתו וגדולתו של משה רבינו.

תוכן הענינים

- לקח טוב עמוד ג'
- שבת בשבתו עמוד ה'
- דבש תמרים עמוד ז'
- בשפתי צדיקים עמוד ט'
- פרפראות להכמה עמוד י"א
- ודרשת וחקרת עמוד י"ג
- פניני התורה עמוד ט"ז
- חוקים להורותם עמוד י"ט
- הילולא דצדיקיא עמוד כ"א
- משולחן מלכים עמוד כ"ד
- דברות קודש עמוד ל"ד

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

עשה ושמע אמרו כאחד!

שמחים אנו להודיע לאלפי אנ"ש בכל קצוי תבל חברי חבורת "יסודי התורה"

קבע ב"ק רבינו מייסד חבורתנו שליט"א

את לימוד מסכת השמינית

במסגרת חבורת יסודי התורה

הנהלת המסכת טיוב המסכת
א' פרשת פנחס תשס"ט **ד' פרשת נצו"י תשס"ט**

השי"ת יהי בעזרינו לסיים מסכת חגיגה בעתו ובזמנו, ולהתחיל ולסיים מסכת מכות ברוב עם יחד אלפי ישראל, להגדיל תורה ולהאדירה

הנהלת התאחדות אברכים

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפיו סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

וילכו אחריו זקני ישראל, כשם שמושה רבינו השפיל את עצמו ללכת לרתן ולאבירם בכדי שלא להחזיק במחלוקת רק למדים ממנו זקני ישראל בכל הדורות, ללכת אחר עדתו והנהגתו, וילכו אחריו זקני ישראל, למנוע מחלוקת בישראל.

(זכותא דאברהם)

☆

ימתן אלה, רק אלה פי' אלו האנשים אחת דינם להמית, אמנם אם יזכו לחזור בתשובה וינצלו, שהרי אז אינם אלה, אותם האנשים אחרים, כי הבעל תשובה נהפך לאיש אחר.

(שיח שרפי קודש)

☆

ותפתח הארץ את פיה, עונשם של קורח ועדתו היה מדה כנגד מדה, מאחר שחטאו בפידם במחלוקת ולשון הרע, לפיכך ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם.

(לב שמח)

☆

וכל ישראל אשר סביבותיהם נמו לקולם כי אמרו פן תבלענו הארץ, יל ע"פ היועז כי העצה להתגבר על היצר בעת שהוא מתגבר הוא לצעוק בקול בתורה ותפילה, וזהו נמו לקולם זיי האבן זיך גענומען צום קול, כי אמרו פן תבלענו הארץ שהארציות וחומריות תבלע אותם, ע"כ לקחו עצמם לבחינה זו.

(תורת אבות)

☆

ונחשב לכם תרומתכם, עלידם להחשב את תרומתכם את אש המעלה המורם מעם, כי תחילה היה כאחד מכם, אמנם כעת הוא נעלה עליכם, כדגן מן הגרן כהדגן שהיה בתחילה מעורב במוץ ותבן ולאחר מכן נתעלה עד שנועד למאכל אדם.

(אור לשמים)

☆

ואת קדשי בני ישראל, גדול מה החוקת הכהנים קדשי בני ישראל, שעל די כך זוכים לחיים נצחיים ולא תמותו, כי אף עמי הארץ יש להם תקנה בהחוקת תלמידי חכמים שעל זה נאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

(באר משה)

שמעו נא בני לוי, הצלתכם תלויה בכך שתכירו שאין לבי זכות עצמית כלל, אלא רק בני לוי זכות אבות.

(מעגלי צדק)

☆

המעט מכם, משה רבינו ע"ה בראותו בעדת קרח שהיו בהתרוממות ליבות כל אחד ואחד רוצה בכחונה גדולה ולדחות את אהרן מעבודתו, לזאת אמר המעט מכם כי הבדיל פי' כל המעלה הזאת זכותם להבדיל אתכם מעדת ישראל, הוא רק מחמת המיעוט והשפלות אשר בכם, ועתה מזה תעשו כי יפקוד עליכם וכו'.

(תפארת שלמה)

☆

לא חמור אחד מזהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם, ויל"ד ברישא כ' אחד בסגול ובסיפא אחד בפתח, ופירש הגה"ק מו"ה שמעלקי הלוי איש הורוויטין וצללה"ה אב"ד ניקלשבורג, שהוא עפ"י הנהגו שבעולם שאם נתמנה איזה מנהג חדש על הציבור אז הוא מדרבנן להגביה השפלים ולהשפיל הגבוהים כדי שיהיו לו צד חבה וריעות עם החדשים שמינה הוא וזה שלא לשם שמים רק למוכתו וידוע דבימים קדמונים היו קורין לעם הארץ חמור ע"ש עם הדומה לחמור וידוע ג"כ שמלת אחד (כפת"ה) פי' המיוחד שבעם כמו שפירש"י גבי אבימלך כמעט שכב אחד העם היינו המלך וזה"ש משה לישראל ראו כי לא היו התנהגותי עמכם כדרך שאר המנהיגים המתמנים מחדש רק ה"י כל התנהגותי עמכם לשם שמים והראו' כי מעולם לא חמור אחד דהיינו ע"ה לא נשאתי אותו להגביהו וגם לא הרעותי להרע ולהשפיל חלילה את אחד המיוחד שבהם.

(פללי אורות)

☆

רש"י מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, גם אם החולק הוא צדיק וישר, אין לסמוך על כך ולתלות את הדבר בחוקה, כי גם אם בענין זה הצדק עמו, אין מחזיקין במחלוקת לגבי מחלוקת לא קיים כלל של חוקה.

(אהל יצחק)

ויקח קרח, כיון שלא המתין עד שיתנו לו מן השמים אלא רצה לקחת בעצמו, לפיכך אירע לו מה שאירע.

(שיח שרפי קודש)

☆

ברש"י בן לוי ולא הזכיר בן יעקב, אילו היו קרח מתבונן בכך שהוא מורע יעקב, לא היה מעורר מחלוקת על משה, שהרי יעקב מדתו אמת תתן אמת ליעקב, ומכוחה של האמת באים לשפלות, כך שהתוצאה היתה הכבה בשפלותו, וממילא לא היה לוקח מקדוה זה לעצמו.

(אנרא דכלה)

☆

ומדוע תתנשאו על קהל ה', בדברי קרח עצמו יש תשובה למענתו, שהרי אם כלם קדשים, אם כן למה מבקש קרח נשאות לעצמו.

(זרע קודש)

☆

בקר וידע, כי משה רבינו ע"ה רצה דווקא לעשות להם טובה שישארו בחיים, לכן אמר שימתינו עד אור הבקר שאז הרמזים גוברים וחסד אל תתגלה, וכשהחסד גובר אז אף על פי שהאדם חייב אעפ"כ הקב"ה מרחם עליו בהיות שמרחם על מעשי ידיו שחס ברואים לבלתי השחיתם, או מחמת שהקב"ה רואה זכות הצדיק שבדור ובזכותו מרחם על הדור ומכפר להם הכל, לכך אמר להם בקר שהחסד גובר וידוע ה' אשר לו, פירש שהשם ית' ירחם עליכם בשביל שאתם שלו ופועל דיו, או זאת הקדוה ודקריב אליו, שקריב אליו זכות הצדיק הקדוש ויגן עליכם למחול לכם.

(נועם אלימלך)

☆

אשר יבחר בו יקריב אליו, אשר יבחר בו פי' בדרך שאדם בוחר לעצמו, יקריב אליו פי' מוליכין אותו בה, אם לטוב או להפסיד.

(אור פני משה)

☆

והיה האיש אשר יבחר ה', אין והיה אלא לשון שמוחה, כי והיה האיש זה שהוא שרוי בשמוחה, הוא זה אשר יבחר ה' חשי"ת בוחר בו ומקדשו.

(ויאמר משה)

גם ברכות יעטה מור"ה

ביקרא דאורייתא, נשגר בהני שורתא, בהאי עידן דהדוותא, כסא דברכתא, מלא מיבותא, באתות יקר ורבותא, קדם מעלת כבוד הדר"ג מוריננו ומאיר נתיבותינו, הצמוד באהבה בקירת לבבינו, ומסור בלונ"ח למען הצלחתינו, חכמת שלמ"ה תאיר פניו, ושמעו הטוב הולך מלפניו, רב האי גאון, מורה ודאין, יושב כסאות למשפט חשיכה כאורה, להורות לבני ישראל בשפה ברורה, המעשה אשר יעשון בדרך ההלכה כדת תורה, מאיר עינינו בפסקיו הברורים, צולל במים אדירים, ומעלה מרגנתא טבא בשיעוריו היקרים, שלמ"ה שמו ושליומה משנתו, כבוד שמו תפארתו,

הרב הגאון המפורסם

רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א

ראש כוללינו הק'

לרגל השפחה שבפעונו בנישואי בנו ני"ו עב"ג שת"ח' לצ"ט ובשעטו"ט

וצרופה בזה ברכותינו, קדם הדר"ג ראש כוללינו, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות, ורב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר בבת אחת, וימשיך בהרבעת תורה והוראה, בבריות גופא ונהורא, ויפיץ מעיינותיו חוצה, להשקות אותנו תלמידיו השותים בצמא באהבה ובהערצה, וישמע תמיד באהלו שמחה ודיצה, ויתברך בהרחבת הדעת דקדושה, עם כל ברכאן דנפישא, אמן.

המברכים בתודה וקול זמרת, ובברכת התורה רבני ולמדתי הכולל

הרב צבי יודא ווייס, הרב חיאל מיכל אברהם פרידמאן, הרב יהושע צבי יאושעף, הרב שלום טייטלבוים, אברהם נליק, אברהם יעקב טויט, אברהם נתן ווייסהויז, אהרן יהושע טאנץ, אהרן שלמה ראומאן, אהרן שלמה זלמן גראם, אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש, אליהו לאנדא, אליעזר בנעט, בצלאל יאקאב, דוד סהן, דוד שלמה וואנאהצקער, זלמן לייב כהן, חיים דוב בנעט, חיים משה גרינוואלד, חנוך זונדל פיערוערנער, יהודה ארי ווייס, יואל בנעט, יואל גרינוואלד, יואל הימליך, יואל וויינבערנער, יואל ווייס (בר"י), יואל ווייס (ברכ"ו), יואל ווייס (ברד"מ), יואל יאקאב, יואל כהן, יואל לעווי, יואל מרדכי דאוודאוויטש, יואל משה נליק, יואל סאנדער, יואל פרד, יואל פריינד, יואל קליין (בר"י), יואל קליין (בר"ג), יואל שמעון, יואל שישא, יוסף יודא כהן, יוסף צבי שישא, יחזקאל כהן, חיאל מיכל בערקאוויטש, יעקב אברהם טאלדבערנער, יעקב בן ציון ווייס, יעקב שלמה כהנא, יצחק אייזיק שעכטער, יצחק אייזיק מארקאוויטש, יצחק אליעזר היילברון, יצחק הערשקאוויטש, יצחק פערלמאן, יצחק שלמה ראטער, ישעיהו בן ציון בנעט, ישעיהו טאלדשטיין, ישראל טויט, ישראל פרידמאן, מאיר צבי ווייס, מיכאל הערשקאוויטש, מנחם מענדל ראובן ראטה, משה בארמנקא, משה דוד בנעט, נחמן כהנא, נח צבי לעווי, נחמן צבי ענגעל, עוראל ווייס, שלמה אהרן וויינבערנער, שלמה אהרן ווייס, שלמה אלעזר פיערוערנער, שמואל שאול גרינוואלד, שמואל שטרול,

דיול העשית ותר מן המברך.

מנחם צבי ראטער

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

קרח אמר כל העדה כולם קדושים ר"ל כולם פורשים ממלאכה בש"ק, ובתוכם ה', והוא יודע דשבותתם היא רק לקיים מצות בורא, ואם כן דגם הם שומרים שבת כהלכתו ראוי גם להם ממשלה, ומדוע תתנשאו על קהל ה', הלא כמונו כמוכם, ומבואר המדרש דעל ידי כח שבת מצא קרח מקום לחלוק. (זכור ושמור)

ע"י שבת ניצולים מתלונות בני"

והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, הנה המטה הי' לו כח אהרן בחי' חסד גם לבית לוי שהוא גבורה אשר חסד גבורה עולה רפ"ח, ולזה אמר ויצא פ"רח והבן, והנה לפי הנוכח אשר מטה לוי הי' בו ב' בחינות א"כ הרי הוא כמו ב' מטות א"כ הי' שם י"ג מטות י"ג פעמים מטה עולה שבת שהוא מעין עולם הבא דלית ביה לא קנאה ולא שנאה ועי"ן והשכתי מעלי את תלונות בני ישראל, גם אשר שבת צריכים למעט בדיבור כי אם דברי קדושה, גם שבת הוא בחי' לסריסים אשר ישמרו את שבתתי אשר ברית הלשון מכיון כנגד ברית המעור ובהמשכות קדושת שבת ניצלו מתלונה. (אור למאיר)

בכל ע"ש יש עליה לכל הנשמות

כתב האריז"ל במזמור שיר ליום השבת צדיק כתמ'ר יפ"ח סופי תיבות 'קרח', שלעתיד יעלה ויקום קרח ויפ"ח צדיק כתמ'ר, והענין למה רמזו תיקונו ועלייתו של קרח במזמור של שבת, ומה ענין שייכות זה לזה, וי"ל עפ"י מש"כ בסידור האריז"ל בכוננת מ'זמור שיר ליום השבת ראשי תיבות 'למשה' כי משה רבינו יורד עם כמה צדיקים בכל ערב שבת ומעלה את כל הנשמות בין חיים בין מתים שבעמקי הקליפות שאין להם זכות לעלות ואין יכולת לשום אדם להעלותן, לכן טוב להודות לה' לחסד וכו' עכ"ל, וע"כ שפיר אשמעינן בזה המזמור רבותא גדולה וחסד גדולה מקדושת משה רבינו גם עתה יאחז צדיק דרכו בגודל ענוותנותו וחסידותו כי גם את קרח שהי' בר פלוגתי ושונאו ורודפו וכו' עכ"ז עתה הוא מעלה גם את נשמת קרח בכל ע"ש כמו שארי הנשמות שאין כח בשום אדם להעלותן כמו מ"ר עם הצדיקים שיורד להעלותן בכל ע"ש להיות מוכן לתחי' לעתיד ב"ב ע"כ נאמר במזמור ההוא צדיק כתמ'ר יפ"ח ס"ת קרח כנוכר. (חמשה מאמרות)

ליל היא רומזו על יראה ויום השבת על אהבה

איתא בזוה"ק דקרח פליג על שלום ופליג על שבת, עיי"ש, ולכאורה אינו מובן היכן מצינו שחלק קרח על השבת. אך י"ל דהנה קרח הי' לוי ומדתם מדת הגבורה והיראה, והכהנים הי' מדתם מדת החסד והאהבה וע"כ הלויים היו השומרים בבית המקדש משום דעיקר שמירת הלא תעשה הוא מחמת יראת ה', וע"כ (תהלים קיא ט) ראשית חכמה יראת ה', כדי להיות סור מרע ולהנצל מכל חטא ועון, אבל בהעבודה העיקר הוא האהבה לעבוד את השי"ת באהבה עזה ונאמנה, וע"כ העובדים בבית המקדש היו הכהנים שעבודתם הוא באהבת השי"ת, אכן טענת קרח הי' שהלויים גדולים מהכהנים, משום דעיקר העבודה הוא ביראה, וע"כ שייכת העבודה ללויים. והנה ליל שבת היא בחי' מלכות בחי' היראה, ויום השבת הוא בחי' ז"א בחי' האהבה, וכבר נודע שבזמן הראב"ע ז"ל רצו האפיקורסים להוכיח ששמירת שבת הוא כמו בקדשים, שהלילה הולכת אחר היום, וליל מוצאי שבת הוא שבת, אבל ליל שבת שייכת ליום הששי, והראב"ע ז"ל נלחם עמם וביטל דבריהם כידוע, ובאור החיים ריש פר' קדושים פי' בזה (ויקרא יט ט) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו עיי"ש, והטעם לדבר כי מעלין בקודש, וע"כ מתחלה שומרין הליל שבת בחי' היראה ואח"כ היום השבת בחי' האהבה, אבל אם יהי' היום שבת קודש בחי' האהבה ואח"כ הלילה בחי' היראה, א"כ הוא ההורדה ומעלין ואין מורידין בקודש. ולפי זה לשיטת קרח שהיראה גדולה מהאהבה, א"כ אדרבא צריכה הלילה להיות אחר היום, וזה אינו דהא כתיב (בראשית א ה) ויהי ערב ויהי בוקר דקודם ערב ואח"כ בוקר, וע"כ כתב הזוה"ק דפליג על שבת כמובן.

השומר שבת כהלכתו ראוי להיות מושל ומנהיג

ויקח קרח. במדרש (מובא בס' בן גרין) מה ראה קרח לחלוק על משה פרשת שבת ראה, ונראה עפ"י מה שהבאתי בפ' בראשית בשם מהר"ק ז"ל ד"ה וישם עי"ש דימי החול בחרו על עצמם את יום השבת למשול עליהם, א"כ מורה שבת על שררות ומלכות, ומי ששומר שבת כהלכתו ראוי להיות מושל ומנהיג כמובן, והנה אצל שבת כתיב קודש הוא לכם, וי"ל הכוונה שיפרשו בשבת ממלאכת חול כמו שפר"ש ע"ה כדושים תהיו פרושים, ויתכוונו לש"ש ולא לנוח בשביל יגיעת מלאכה. והנה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ישראל טרעגער ז"ל

ב"ר יעקב ארי' הכהן ז"ל
נלב"ע כ"א חשוון תשס"ט לפ"ק
וזו' האה"ח מרת צירל צפורה ע"ה
ב"ר משה יודא ז"ל
נלב"ע י"ט טבת תשס"ח לפ"ק

לעילוי נשמת

האה"ח מרת אסתר פארקאש ע"ה

ב"ר מנחם ישראל ז"ל
נלב"ע ה' אדר תשל"ז לפ"ק
ה.נ.צ.ה.

ובכז צדיקים יראו וישמחו

באותות כבוד הערכה והוקרה, ומתוך לב מלא שמחה ושירה, נשגר ברכת מזלא טבא, אל מול פני מעלת כבוד האי גברא רבא, רב פעלים לתורה ולתעודה במסירות רבה, פאר מקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו, נושא בעול במשא הקודש יומם ולילה בהתמסרות עצומה למען הרמת והחזקת כוללינו,

כבוד שמו תפארתו, על ישראל הדרתו

הרב הגה"צ

רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א

רב דביהמ"ד קהל יטב לב דיסאטמאר 15 ע"ו.

נשיא כוללנו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

בנו הבינו ויקירו של מרן רביה"ק זי"ע מייסד כוללנו

לרגל השמחה באהלי צדיקים בהולדת נכדו ני"ו

אצל בנו החשוב פרי צדיק עץ חיים, שלשלת היוחסין,

הרב יואל שליט"א

וזאת הברכה, יצו השם ככה, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע של שמחה, ובזכות מעשיו הכבירים למען הפרט והכלל, ילווה אותו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, ואלקא דמאיר יענהו בכל משאלות לבו לטובה, בשכר פעולותיו הטובים למען עניי ארה"ק, ויזכה לנהל את כוללנו הק' מתוך שמחה ונחת והרחבת הדעת, וזכות קיום רצון קדשו והמשכת דרכו של מר אביו כ"ק מרן רבינו זי"ע יגן בעדו להתברך בכל מיילי דמיטב.

החותמים למען שמו בכבוד והערכה

הנהלת הכולל בארה"ק הנהלת הכולל בארה"ב

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

אמר כולם שמעו דברים מסיני דיותר טוב לקיים את העצה של לימוד התורה מהעצה של יזכיר לו יום המיתה שבה לא יצטרכו להילחם בכל עת עם היצה"ר וגם ישאר זכותו לדורות אחריהם ועייב בשעה ששמע דוד שכל העדה כולם קדושים וקנים עם נערים בשביל ששמעו כסיני שלימוד התורה הוא העצה היותר מועיל נגד היצה"ר ופקודי הי משמחי לב ולא בעצבות עייב נטל הכינור בידו ואמר בשמחה עצומה ארומך הי וגוי.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

בקר ויודע הי את אשר לו. ונראה על פי דברי הרמ"ק רי מרדכי מהארנאסטיפל זי"ע לפרש הפסוק אם זכרתך על יצועי באשמורות אהנה בך, דאם אחד זוכר את הקביה בלילה ועושה השבון הנפש אז בקומו בבוקר יש לו חשק לעבוד את ד', וחשייה אם זכרתך על יצועי דהיינו בלילה אז באשמורות אהנה בך יקום ויהנה בעבודת די עבתי, נמצא דבבוקר יוכל אדם להבחין על יום אתמול, דאם עומד בבוקר בחשק לעבודת הבורא אז הלילה של אתמול גם הי טוב אבל אם בבוקר כשקם אין לו חשק כ"כ לעבוד את די סימן הוא שגם יום אתמול לא הי כדבעי, וז"ש להם משה בקר ויודע הי, היינו כי עייי הבוקר יתודע להם אם מחשבתם היא לשייש אם לא, כי אם מחר בבוקר תעמדו ויהי לכם חשק גדול לעבודת הי אז בידוע הוא שהמענות שהיי לכם אתמול היו נכונים, אבל אם בבוקר לא היי לכם חשק כ"כ תדעו כי מנעצים אתם את די.

(הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א)

אמר אהרן מוטב יתלה הסרחון כי ולא בהם, אייל הקביה חייך לא תזוז מן הפלטיץ שלי לעולם שנאמר ומן המקדש לא יצא, הרי שאדרכא בשביל זה נבחר להיות כהן, אמנם לעומת זה מצינו במדרש ונתתם אותה אל אלעזר הכהן לפי שאהרן עשה את העגל לא ניתנה לו עבודה זו שאין קטיגור נעשה סניגור הרי מזה מוכה שאהרן נבחר רק בשביל בניו, ומזה מצא קרח את לבבו לעורר על הכהונה של אהרן כי גם הוא כמוהו שלשלת גדולה יוצאת ממנו, וז"ש המדרש מה ראה קרח לחלוק פרה אדומה ראה. (ייטב לב)

☆

במדרש בשנה ששמע דוד שאמר קרח כל העדה כולם קדושים נטל הכינור בידו והתחיל מנגן ארומך הי כי דלתני וגוי, ולי"פ עפי"ד הנמי לעולם ירגזי אדם יצ"ט על יצה"ר נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה ואם לאו יקרא קריאת שמע ואם לאו יזכיר לו יום המיתה והקושיא מפורסמת דאם יום המיתה הוא הבחינה המעולה למה לא יזכיר לו מיד יום המיתה, אבל הענין כי המעלה הטובה שידבק האדם בתורת חיים כי בראתי יצר הרע בראתי תורה תכלין שאז נתוסף לו חכמה ודעת ביתר שאת וכה היצר הולך ומתמעט כמאמרם אם אבן הוא נימוח אבל אם יתעצב ביום המיתה אינו תועלת רק לפי שעה כי בכל פעם יצרו מתגבר עליו מחדש, וגם שבכח התורה ישאר זכותו גם לבניו אחריו ויעמוד צדקתו לבני בניו. וז"ש קרח כל העדה כולם קדושים ובתוכם הי וממשיך ואומר איך הגיעו כלל ישראל שכל העדה כולם קדושים וגם בניהם אחריהם עיי

אתה וכל עדתך הנועדים על הי וכו'. ויבואר דהנה אם הכהנים היו שלוחי דרחמנא אי"כ מה לקרח להתלונן, משאי"כ אם היו שלוחי דיהן הלכה מבואר באו"יח דבחון יכול היחיד לעכב משום דהוי שייך ואין נעשה שלוחו בעייב, ואי"כ היינ בענין הכהונה עייב, ולפי"ז אם היו שלוחי דרחמנא אין לו להתלונן רק על הי שעשה אותם שלוחים, והנה נחזי אנן דאם אמרינן שלוחי דרחמנא הם הוא יקר גדול דעבד מלך מלך ונופל הקנאה עליו, משאי"כ אם שלוחי דיהן עבד ודין הוא והשליח לא עדיף מהמשלח ואין הקנאה נופל על זה, וזה מאמר משה כיון שאתה מקנא, בעייב אתה צריך להודות כי הוא שליח דרחמנא, ואי"כ אתה מתלונן על הי, וזה אמרו אתה וכל עדתך הנועדים על הי, ואהרן מה הוא כי תלינו עליו, ר"ל דאם סבריתו שדין הוא אי"כ מה הוא ואלא עייב דסבריתו דשליחי דרחמנא הוא, הרי אתם נועדים על הי. (ישמח משה)

☆

ויקה קרח וגוי. ובמדרש מה ראה קרח לחלוק על משה פרשת פרה אדומה ראה. והני"ל כי הביא רש"י עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו שמואל וכו', ומצינו כי גם אהרן נבחר לכהן בזכות בניו כדאיתא במדרש וערכו בני אהרן, אמר משה להקביה לעצים חלקת כבוד בשביל בניהם דתנן כל העצים כשרים לעצי המערכה חוץ מעצי זית, ולאהרן אי אתה חולק כבוד בשביל בניו, אי"ל חייך בשבילך אני מקרב ואתי עושה אותו עיקר שנאמר צו את אהרן ואת בניו, הרי שגם אהרן נבחר רק מכח בניו, אלא דמצינו סתירה לזה ממה דאיתא במדרש

המתחיל במצוה אומרים לו גמור!

זייט משלים די בלעטער וואס פעלט אייך
מאכט זיכער-איר ענדיגט
די מסכתא בשלימות

איר זאלט זיך קענען פרייען בשלימות

בעת שמחת סיום המסכתא!

— להוציא מודם הלימוד: לענין מופת הדור רבים הלבו לאורו —
הרה"ק רבי אלעזר בן הרה"ק רבי אלימלך מרישא זצוק"ל זי"ע

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ויקח קורח וכו'

סיפר הרה"ק ר' יצחק מסטיטשין שהמגיד הק' מקאזניץ אמר: אי אפשר לומר טובות על קרח, שהרי הוא ציער למשה רבינו, וא"א לומר עליו רעות, שהרו הוא זקינו של הרבי מלובלין, ואמר הרה"ק שלכן בספה"ק "עבודת ישראל" של המגיד מקאזניץ אין חידושי תורה בפרשת קרח.

וישמע משה ויפול על פניו

פעם אחת בא הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע אצל הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע וביקש ממנו שילמוד עמו השיב לו הרה"ק ר"ר שמעלקי אם אתם תלמדו עמי בחכמת הנסתר אלמוד אני עמכם בנגלות התורה ונתרצה הרב ר"ר זושא ואמר לו יהי כן וישאל אותו הר"ר שמעלקי איזה לימוד הוא רוצה, השיב לו הר"ר זושא כדרכו בקודש בענותנותו בזה הלשון זושא הוא עם הארץ גדול וצריך ללמוד עמו משניות ולפרש לו כל תבה ותבה בפני עצמה בלשון אשכנז, והתחילו ללמוד מתחלת מסכת ברכות ופירש לו תבה הראשונה מאימתי (פון ווען) קורין את שמע וכו' אז הפיל הרב הר"ר זושא את עצמו לארץ באימה ופחד גדול ואמר להה"ק ר"ר שמעלקי מאין אתם יודעים שתיבת מאימתי פירוש פון ווען דלמא פירושו מלשון אימה ופחד מאימתי פאר פארט מחמת אימת השם יתברך צריך לקרוא קריאת שמע, אז אמר לו הרה"ק ר"ר שמעלקי למדו אתם לעצמכם כמו שתירצו עכ"ל ועל פי עובדא זאת יש לפרש מקרא דהכא שכיון שאמרו כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' הנה הזכירו בדבריהם את שם ה' וישמע משה את שם ה' יוצא מפייהם ויפול על פניו מפחד ה' ומהדר גאונו להורות להם שצריך להזכיר השם באימה ובריאה ולא בדרך מחלוקת והרחבת הדעת וגסות הרוח. (מנרת זהב)

אם כמות כל האדם

שמעתי מפה קדשו כ"ק אאמו"ר הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זלה"ה בעת אשר הרשע המפורסם באראן הירש שר"י, שרצה לייסד שקאלעס (בתי ספר) ללמד את ילדי ישראל לימודים זרים וחכמות חיצוניות ר"ל, ואאמו"ר היה לוחם כנגדו בכל עוז ופעם אחת בשעת סעודת ראש חודש השמיע קול דברו ואמר זכות התורה הקדושה וזכות ילדי ישראל העוסקים בתורה יגן עלינו שימות במיתה משונה, וביאר אז בשם צדיק אחד כוונת הפסוק אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, דקשה למה אמר אם כמות כל האדם ימותון הוי ליה למימר בזאת תדעון כי ה' שלחני אם בריאה יברא ה' ופצתה וגו' ואם לא יברא לא ה' שלחני ואמר שראה בספר ישן קדמון

דאם הרשע מת על מטתו כדרך כל הארץ, אז עדיין לא אבדה רשעתו מן הארץ, ויבואו אחרים ויחזיקו ברשעו, לא כן אם הרשע מת במיתה משונה, אזי במותו יקח הכל וירד אחריו רשעתו ולא ישאר לה שם ושארית בארץ, וזהו כונת הפסוק אם כמות כל האדם ימותון אלה אז יבואו אחרים במקומם ושוב יאמרו שלא ה' שלחני, כי תישאר עדיין הרשעות לא כן אם בריאה יברא ה' וימותו במיתה משונה שלא היתה כמותה בארץ, אז וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' רק אלה ולא יעמדו אחרים במקומם, כי אתם תמותו רשעתם ולא תהא לה שארית, אז הכל ידעו נאמנה כי מנאצי השם הם ע"כ, וכאמור היה זה זה ביום ר"ח, וביום המחרת באה השמועה כי הרשע הנ"ל שתה כוס של סם המות ומת במיתה משונה, ויהי' לנס". (קדושת ציון)

ויעמוד בין המתים ובין החיים

בעיר וולשצווע שררה פעם אחת מגיפה רח"ל ונסעו כמה בעלי בתים מהעיר לרדומסק הרה"ק בעל תפארת שלמה זצוק"ל לבקש ממנו היות שעיר זו וולשצווע הוא עיר מולדתו על כן יברך אותם שיסיר ה' מהם רק את המות הזה, נעתר הרב להפצרו ונסע לעירם וכשבא לשם יצאו כל בני העיר לקראתו בתופים ובמחולות כולם מלוכשים בבגדי שבת ולפידי אש בידיהם וחכמי העיר והרב דמתא בראשם וכשראה הצדיק את כל הנ"ל נענה למקורביו: כמה גדול רוח קדשו של היהודי הקדוש מפרשסיחא זצוק"ל! זכרני בעת שהיהודי הקדוש היה פעם בוולשצווע ואני הייתי אז ילד קטן וכל בני העיר יצאו לקראתו בכבוד גדול ואבי ה' מנכבדי העיר נסע עם היהודי הקדוש יחד במרכבה ולקח אותי אבי על ברכי וכשראנו היהודי הקדוש צבט אותי בלחי ואמר לי בזה"ל: לך יהיה כבוד גדול כאן וכעת שראיתי את כל הכבוד הזה נזכרתי במעשה זה, למחרתו יצא הצדיק עם כל בני העיר אל בית החיים של העיר והקיפו את הבית החיים לאחר ההקפה פתח הצדיק ואמר באהרן הכהן כתיב ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגיפה, ויל"פ הדנה שורת הדין נותנת שיהיו רק חיים ולא מתים שהחיים הם עושים נחת להשי"ת אך מה תועלת יש להשי"ת מן המתים וז"ש הכתוב ויעמוד ואין עמידה אלא תפילה פי' שהתפללו להשי"ת שיראה את החילוק שבין המתים ובין החיים ובכוח טענה זו פעל בתפילתו והמגיפה נעצרה לכן סיים הצדיק אף אנחנו נלך בדרך אהרן כהנא קדישא ועי"ז נבטל את המגיפה והביאו תיכף יי"ש ומיני מתיקה ושתי לחיים והלכו לביתם בשמחה ובתקווה שהשי"ת שמע לקול תפילתם, ומאותו יום והלאה נעצרה המגיפה ולא נשמע קול צווחה בעיר וולשצווע.

העשירי יהיה קודש לך

מסכת
מגילה

מסכת
מועד קטן

מסכת
ראש השנה

מסכת
תמיד

מסכת
קידושין

מסכת
ראש השנה

מסכת
גיטין

מסכת
ביצה

מסכת
שבועות

מסכת
חגיגה

בעהש"ת

הזמנה מילתא הי"א

בשיר ושבח לנותן התורה
ובהתרגשות ובהתרוממות עילאה
מתכבדים אנו בזה להזמין את כל אנשי שלומינו הע"י

לבוא להשתתף ולקחת חבל
במעמד המרומם והמפואר לכבודה של תורה

סיום מסכת חגיגה

וחגיגת סיום מסכת העשירית

לרגל אשר ובו מאות אנ"ש לסיים עשרה מסכתות במסגרת חבורתנו

שתיערך אי"ה בקול רינה והמון חוגג וברוב פאר והדר
ביום רביעי פרשת בלק ט' תמוז הבעל"ט

בשעה 9.00 בערב בבית מדרשינו בשיכון

המחכים לבואכם ביקרא דאורייתא
חבורת יסודי התורה
שע"י התאחדות האברכים דהסידי סאטמאר
בני ברק יע"ו

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מייסדים, כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

באמנם שאינו ראוי לכהונה גדולה ולכן היה מן הצורך להעמידו על המבחן כדי לידע מהותו אמנם בכוסו לא היה אפשר לבחון אותו שהרי כהנים אסורים להיות שתי יין, גם בכיסו לא יכלו לחבירו שהרי חז"ל דרשו עה"פ והכהן הגדול מאחז גדלו משל אחיו, וא"כ היה גדול מכולם בעושר לא נשאר אם כן לבחון אותו כי אם בכעסו לפיכך אמר להם משה "ואהרן מה הוא" אם תרצו לעמוד על דעתו ומהותו או "כי תלינו עליו" בעת שתריבו עמו ותוכלו לראות שפלותו וצדקתו.

☆

ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'. מדותיו של משה רבינו היתה בהתבודדות ובפרישות מאת בני ישראל ונטה אהלו מחוץ למחנה ולא היה מעורב בין הבריות, ומדתו של אהרן היתה בהיפוך כי היה רודף שלום ועושה שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, אבל כך הטבע של אומה זו כי בעת ימצאו מקום להתנגד לאדם גדול מורם מעם. וזהו ויקנאו למשה במחנה על אודות המחנה שנטה אהלו חוצה לה ומתבודד שמה ואינו מעורב בין ישראל, ולאהרן התנגדו על היותו מעורב עם הבריות ואמרו כי לא נאה לפניו נוהג זה, רק עליו להיות קדוש ה' ומפרש מבני אדם לאהרן קדוש ה'.

☆

קחו לכם מחתות. פי' רש"י מה ראה משה לומר כן אלא אמר משה בדרכי הגנים יש כומרים הרבה ואנו אין לנו אלא תורה אחד וכהן גדול אחד, ויל"ד וכי בזה יוסד מחלוקת קורח ומשה, ובסי מגדל דוד כתב לתרץ בזה דברי רש"י בבבא בתרא תא ואחיו לך בליעי דקורח שמעי דהוי אמרי משה אמת ותורתו אמת ואנו בדאין א"ל כל תלתין יומין מהדרין להכי, ופי' רש"י כל ר"ת, ותמוה דמנ"ל דדווקא בר"ח, אמנם איתא דשעיר ר"ח הוא מכח שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח, והטעם לכפרה זו בהיות שקטרגה שאמרה אי אפשר לשתי מלכים שישתמשו בכתר אחד, א"ל הקב"ה לכו ומיעטי את עצמך, אמרה הלבנה רבש"ע בשביל שאמרת דבר הגון אמעוט את עצמי, אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה, וכל זה אם נאמר כדאין אמרה הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, משא"כ אם שלא כדאין אמרה א"צ להביא כפרה, והנה לפי"ד רש"י שאמר משה אנו אין לנו וכו' ה"י מחלוקת קורח ומשה בזה, דקורח אמר שאפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, באמרו כי כל העדה כולם קדושים, ומשה השיבו אי אפשר לשני מלכים וכו', והנה בכל ראש חודש ראו בליעי דקורח שמביאים שעיר לכפרה על מיעוט הירח, נמצא מוכח דהלבנה כדאין אמרה דאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, א"כ דברי משה רבינו אמת, על כן בכל ראש חודש מתודים ואומרים משה אמת ותורתו אמת ואנו בדאין.

(ילקוט האורים)

ומדוע תתנשאו על קהל ה'. פרש"י אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחיד כהונה, ונל"פ דאיתא בזה"ק מפני מה זכה אהרן לגדולה לפי שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומעורר את ישראל לתשובה נמצא לפי"ד דאין מגיע לאהרן הכהונה אלא כשיש חוטאים בישראל וצריכים לעוררים בתשובה משא"כ בזמן שכל העדה כולם קדושים לא מגיע לו הכהונה, והנה גבי משה מציע איפכא דלא היה לו הגדולה רק כשהלכו ישראל בדרך הישר והטוב אבל בזמן שחטאו ישראל בעגל אמר לו הקב"ה לך רד, רד מגדולתך, ולפי"ז באו עדת קורח על משה בטענה אחת ועל אהרן בטענה אחרת דלמשה טענו "רב לך" זה שאתה הוא רב ומנהיג זה רק מפני שכל העדה כולם קדושים וא"כ מדוע תתנשאו על קהל ה' ולאהרן טענו "רב לך" פי' דהגדולה הזאת הוא רב לך מפני שכל העדה כולם קדושים ואינם צריכים להתעוררות תשובה ומדוע תתנשאו על קהל ה', ומעתה מיושב שפיר דברי רש"י"ל דטענתם היה ממנ"פ אם לקחת אתה מלכות זאת אומרת שכל העדה כולם קדושים א"כ לא היה לך לברר לאחיד כהונה שלא מגיע לו הכהונה רק כשיש חוטאים.

☆

ויקח קורח וכו' במדרש מה ראה קורח לחלוק על משה פרשת פרה אדומה ראה, והוא פלא: ונראה דהנה טענת קורח היה כי כל העדה כולם קדושים וכולם שמעו אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה ואיתא במדרש שמשו רבינו לימד זכות על ישראל בשעת העגל ואמר להקב"ה לא אמרת אנוכי ה' אלוקים אלא אלוקיך לי ציווית ולא להם וא"כ איך טען קורח דלכל העדה אמת ה' הלא עי"ז יתעורר שוב חטא העגל אך יען שראה פרשת פרה אדומה שבאה לכפרה על חטא העגל וכדברי ר"מ הדרשן א"כ כבר אין צריכים להתנצלות זו לומר לי ציווית ולא להם ולכן ראה לחלוק על משה לאמרו כי כל העדה כולם קדושים כולם שמעו אנוכי ולא יהיה לך.

☆

לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. דרך העולם כשאחד מכזה אדם חשוב ורם ממנו, ואח"כ מבוה איש אוד הדיוט ונחות ממנו, אין השני מתבזה ממנו, שכן אומר הוא לנפש אם זה מבוה גדולים ממני בהרבה למה א"כ אפגע ממנו אני הקטן. הוא הדבר שאמר משה לקחת אתה וכל עדתך הנועדים על ה' הרי בטענותיכם מתכוונים אתם באמת להטיח דברים כלפי ה', וא"כ ואהרן מה הוא מה איפוא יוכלו דברים לפגוע בו כי תלינו עליו והלא חולקים אתם על גדולים ממנו.

☆

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. איתא בגמרא בשלשה דברים אדם ניסר בכוסו בכיסו ובכעסו, והנה קרח ועדתו חלק על אהרן

ברוך אתה בצאתך

ברנשי הודאה והערכה, מברכים אנו בזה בתודה ובברכה, ברכת הצלחה, אצל מעלת כבוד ידידינו החשוב האי גברת יקירא, עושה ומעשה למען מוסדותינו תדירא, מחנך נפלא לעדרי צאנ קדשים, האדם היקר באנשים, משליך עצמו מנגד למען מוסדותינו, ומפיח רוח חיים בקרב קהילתנו, חן חכמה וחסד נסוך על פניו, איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודות, מלא וגדוש בתורה ובחסידות, שמו הטוב מהללים בשירי יידידות, בנשי"ק

רה"ג' יקותיאל יצחק בראך שליט"א

מנהל רוחני של התלמוד תורה
וחבר הנהלת מוסדותינו הק'

בנשיעתו מהכא להתם

לעורר לבב אנ"ש אחים לדעה מעבר לים

לרגל המגבית השנתית לטובת מוסדותינו הק'

בעיר תהילה קרית יואל יע"א

צאתכם ובואכם לשלום, ברכת ה' תלוה אותך מעתה ועד עולם, ויה"ר שתצליח בשליחותך, ואך טוב וחסד ירדפור, ותזכה להמשיך במעשי הצדקה והחסד לתפארה, מצורך רב שמחה ואורה, וכט"ס

החותמים למען שמו בברכת דרך צלחה
הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברוק יצ"ו

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בענין תרומות ומעשרות לעתיד לבוא

תרומה מן התורה, וא"כ הרי צריכה ארץ ישראל להתקדש ע"י מלך המשיח ואפילו הכי יטלו הכהנים תרומה אף שיש להם חלק בארץ, וע"כ דס"ל דאינו תלוי בזה, אבל הראב"ד שם השיג דהרי מרא דשמעתא שדרש דונתתם לאהרן כהן קאי על תחיית המתים הוא ר' יוחנן, והרי ר' יוחנן ודאי ס"ל דתרומה בזמן הזה דאורייתא והרמב"ם פוסק בזה דלא כר"ג, ור' יוחנן מיהו שפיר יליף תחיית המתים מהכא דהרי ס"ל דלא בטלה קדושת הארץ וא"כ ישאר חיוב תרומה גם לעתיד, אבל באמת מאן דס"ל דלא נתקדשה לעתיד לבוא, אז קרא דונתתם ע"כ לאו להכי קאי אלא כר' ישמעאל דיליף כאהרן מה אהרן חבר אף בניו חברים.

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ג ס"ו) כתב ד"ל דהרי הרמב"ם ס"ל דבימי עזרא אם היה ביאת כולם הרי היו מתחייבין במעשר (כמוש"כ בפ"ב מהל' שמיטה ויובל הל' ט"ז) דמנו שמיטין ויובלין וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר, א"כ הוי כמו קידוש על תנאי, וא"כ לעת"ל לא יהיו צריכים לקידוש מחדש, ושייך תי' הפרשת דרכים גם לדעת הרמב"ם, ועי' במרכבת המשנה כתב ג"כ דס"ל להרמב"ם דתרו"מ לא תלוי בזה אם נוטלין חלק בארץ.

ובשו"ת עמודי אור (ס"י ע"ה) כתב דמ"ש הסמ"ג דלעתיד יהיה ללוים חלק בארץ, אין הכוונה חלק כאחד משבטי ישראל אלא דבחלוקה ראשונה נתנו כל שבט חלק מעריהם ללוים, ולעתיד יתן להם מלך המשיח חלק כללי תחילה כענין הערים שנטלו אז ולא כשאר שבטים, וא"כ אין ענין כלל לומר שיתבטל תרומות ומעשרות מפני שנטלו חלק בארץ דלא השוו לשאר שבטים רק כמו שהיה בראשונה רק באופן אחר.

ובחינושי חתם סופר (סנהדרין שם) תי' קושית הפרשת דרכים דלא קשה מידי, דפסוקים ביחזקאל מה כתוב שם ובחפילכם את הארץ בנחלה תרימו תרומה לה' קודש מן הארץ וכו' קודש מן הארץ הוא לכהנים משרתי המקדש וכו' דיתנו תרומה מקרקעות ארץ ישראל והוא תהיה לכהנים וללוים, ומשום הכי פטורים מתרומות וממעשרות שכבר נתנו מעשר מקרקע שלהם, ולפי זה מה שהלוים אוכלים לעתיד לבוא כל שדותיהם נחשב כמעשר, כי כל עצמו של קרקעותיהם היא מעשר, נמצא שצריכין הלוים לעשר את היוצא מתבואת הקרקע, והרי זה מעשר מן המעשר וזה יתנו לאהרן הכהן.

איתא בגמ' (סנהדרין צ) מנין לתחיית המתים מן התורה שנאמר (במדבר יח, כח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל שנותרים לו תרומה, אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנין לו תרומה, מכאן לתחיית המתים מן התורה.

ובפרשת דרכים (דרך הקודש דרוש ו) הקשה מזה על דברי הראב"ד (בפי"ג מהל' שמיטה ויובל הל' י"א) דכתב שם הרמב"ם כל שבט לוי מוזחרין שלא ינחלו בארץ כנען וכו', שנאמר לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל וכו', יראה לי שאין הדברים אמורים אלא בארץ שנכרתה עליה ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירושנה בנייהם ונתחלקה להם, אבל שאר כל הארצות שכובש מלך ממלכי ישראל, הרי הכהנים והלוים באותן הארצות ובביתן ככל ישראל.

וכתב הראב"ד א"א אם כן לא יטלו בהם תרומות ומעשרות כי הם היו תחת חלק הארץ, והקשה בפרשת דרכים לפי מה שכתב הסמ"ג (מצוה רע"ה) דלעתיד לבוא נוטלין הכהנים חלק בארץ, וכדאיתא בפרק יש נוטלין דאמרו שם (בבא בתרא קכב.) תניא עתידה ארץ ישראל שתתחלק ליי"ג שבטים שבתחילה לא נתחלקה אלא ליי"ב, וכן כתב שם הרשב"ם בפירוש דלעתיד לבוא שבט לוי נוטל חלק בארץ.

ולפי"ז קשה על הראב"ד דס"ל דאם שבט לוי יש להם חלק בארץ אין נוטלים תרומות ומעשרות, דהא לעתיד לבא יהיה להם חלק בארץ ואמרינן דונתתם וכו' לאהרן הכהן כתיב על לעתיד לבא, ואם שבט לוי לא יקחו מעשר מאין יהיה להם ליתן תרומת מעשר, ובפרשת דרכים שם תי' דלעתיד לבא לא יקדש מלך המשיח את ארץ ישראל אלא הוא מקודשת ועומדת, או מקדושה ראשונה שקדשה יהושע או ע"י קדושת עזרא, ועי' כיון שארצות אלו כבר נתחייבו בתרומות ומעשרות ועומדים בקדושתם, א"כ בשביל ששבט לוי יקבלו חלק בהם עי"ז לא פקעה קדושתם, אך הארצות שיכבוש מלך המשיח והוא יקדש אותם והוא נותן מהם לשבט לוי איה"נ שם אינם חייבים בתרומות ומעשרות, ולפי"ז מה שאמרו שאהרן יקבל תרומה לעתיד היינו באותם הארצות שכבר נתקדשו מקודם.

ובדרושי הצ"ח (דרוש ט"ז) כתב על זה דהרמב"ם על כרחק לא ס"ל הכי, דפסק (סוף פ"א דתרומות) שבימי עזרא לא נתקדשה ארץ ישראל לתרומות ומיום שגלו בראשונה בטלה

קהל יטב לב ד'סאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק רבינו הקוה"ט זצוק"ל • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

- לאנדאן יע"א -

Congregation Yetev Lev D'Satmar - London

26 Clapton Common, London E5 9BA • Tel: 020-8806-8099

ברוך מתייך לשלם

באותות כבוד ואהבה, הננו מקדמים בזה בברכת ברוך הבא, את מע"כ הדרת גאון ידידינו האי גברא רבא ויקרא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, כשלמה עוטה אורה, נודע לעזו ולתפארה, מסור בלו"נ לכל מוסדות סאטמאר בכל קצוי תבל, מרבה להיטיב למען הפרט והכלל, עומד תמיד לימין מוסדותינו הקדושים, מגזע אראלים ותרשישים, ענף עץ אבו"ת, לבית אבותיו כליל תפארת, הוא הגבר אשר פוקד על פי משה אביו מרן רביה"ק זי"ע לנהל את צורכי הצדקה בביתו, וממשיך בהם גם כהיום לאחר הסתלקותו, בהתמסרות ובמיטב תבונתו, כבוד שמו תפארתו

הגאון הצדיק רבי שלי' אליעזר טייטלבוים שליט"א

בנו יקירו של מרן רבינו הק' זי"ע

רב דקהל יטב לב ד'סאטמאר 15 עוו. בבארא פארק יע"א - ונשיא כולל עצי חיים ד'סאטמאר ב"ב

לרגל הופעתו בשערי עירינו

לטובת החזקת מבצר התורה של אנ"ש אחים לדעה בבני ברק

כולל עצי חיים צדקת רבי מאיר בעל הנס

מיסודו של מר אביו כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

יהא בואו לברכה, וזכה לרומם קרן הכולל הק' אלף פעמים ככה, ובכל אשר יפנה ישכיל בהצלחה, מתוך תענוג ונחת והרווחה, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המקבלים פניו בהדרת כבוד ויקר

תנהלת הקהילה

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' הגיגה הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נ ע"י אחד המגי"ש שליט"א

שולחן דומה למזבח

בגמרא (הגיגה כז:) רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו, בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו; ומצאנו בפוסקים כמה וכמה הלכות העולים לדניא מכח דברי הגמ' הנ"ל, ואמרנו ללקטן בזעיר אנפין

א. כיסוי הסכינים שעל השלחן בשעת ברכת המזון

בש"ע (או"ח סי' ק"פ ס"ה) "ונהגים לכסות הסכין בשעת ברכת המזון, ונהגו שלא לכסותו בשבת ויום טוב". וטעם הדבר מצאנו בראשונים כמה טעמים הובא בב"י (סו).
לא תניף עליהם ברזל - א. על שם לא תניף עליהם ברזל, אינו דין שיניף המקצר על המאריך, ושלחן הרי הוא כמזבח כמבואר בסוגיין. (רוקח סיטן של"ב, מילתא פרשה ו"א אות ח', שבלי הלקט סיטן ק"ה).

שהיא ברכתו של עשו, כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.
המנהג בזמן הזה - בערוך השלחן (שם ס"ה) כתב דעכשיו אין רגילים בזה ואין מכסים הסכינים בשעת ברכת המזון, וע"ע בדרכי חיים ושלום (אות ש"ב) שלא הקפיד לכסות אפילו בחול.

מעשה שהיה - ב. משום מעשה שהיה, שפעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון, וכשהגיע לברכת בונה ירושלים ונזכר חורבן הבית, לקח סכין ותקעו בבטנו, ועל כן נהגו לסלקו בשעת ברכה. (שבלי הלקט שם בשם החבר רבי שטחה).

הנפ"מ בין ב' הטעמים - והנפ"מ בין ב' הטעמים כתב הב"י אם צריכים לכסות הסכין בשבתות וימים טובים, שלפי טעם הא' אין צריך לכסות הסכין בשבת ויו"ט שהרי אין בונין בית המקדש בשבת, אבל לפי טעם הב' גם בשבת ויו"ט יש להוסיף לזה. (ויע' בנושא כלם על הש"ע). [וראיתי להעיר דכפי המבואר דלטעם א' אין צריכים לכסות בשבת משום שאין בונין ביהמ"ק בשבת, א"כ לא היא צריכים לכסות הסכין בלילה, שהרי אין בונין ביהמ"ק בלילה].

על חרבך תחיה - ג. במט"ו (סיטן ד"ש) כתב בזה טעמא אחרינא לפי שברכת יעקב אבינו מטל השמים ומשמיני הארץ, וברכת עשו היא ועל חרבך תחיה, ולכן בברכת המזון שמוכיחין ברכת הארץ שהיא ברכתו של יעקב, מכסין הסכין

עבודת הכהנים באכילת הקרבנות

הן מודעת זאת מפי ספרים ומופרים גדול מעלת האכילה ושתיה כשהוא לשם שמים בלבד, וכמו שכתב בספר"ק עבודת ישראל (פ' תולדות) על מאמרם (בבב"ב נח.) בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, ועכשיו שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו, ואנחנו מוסיפים ומעלים גדולת השולחן בקל וחומר, מה מזבח שלא היה אלא ארמה ועצים, המקריב עליו קרבן יחשב אשה ריה ניהוח לה, על אחת כמה וכמה האוכל בקדושה ובטהרה ועל ידי אכילתו מתחזק לעסוק בתורה ובעבודה, אינו דין שיכפר עליו את השולחן, עכ"ל"ק.

ומעלת עבודה זו אנו למדים מן הכהנים משרתי ה' שהיתה עבודתם לאכול הקדשים בקדושה ובטהרה, וכמו שהמליץ פע"א הגאון מו"ח דוב בעריש הכהן ראפפארט זלל"ה האברק"ק ראווע (ומה"ס דבר המקד על הרמב"ם) בנסעו לקבל פני קדשו של ק"ז מרן הדברי חיים זי"ע, והיה בבואו בצל הקודש מצא את מרן הדברי חיים ז"ל מיסב על שולחנו, והתנצל מרן ז"ל ברוב ענוותנותו ואמר כי בוודאי חשב הגאון הנ"ל שימצא את הרב מצאנו יושב ומעיין במשנה למלך, ענה הגאון מראווע דבזמן שביהמ"ק היה קיים ובני ישראל זכו לעלות ולראות פני ה' בבית המקדש על מכונו בהר ה' בירושלים, האם היו רואים את הכהן הגדול מוכתר שבאחיו יושב בלשכת הגזית להשיב בדבר ה' זו הלכה, לא כן הוא, רק היינו רואים אותו עוסק בעבודת הקודש באכילת הקרבנות, ונחנה מרן ז"ל מדרביו.

כ"כ מרן רבינו הגה"ק שליט"א, אשפוזא דאהרן תשס"ה

ב. הנחת מלח על השלחן

כתב הרמ"א (או"ח סימן קס"ז ס"ה) מצוה להביא על כל שלחן מלח קודם שיבצע, כי השלחן דומה למזבח והאכילה כקרבן, ונאמר על כל קרבנד תקריב מלח, והוא מגין מן הפורעניות". ובמגן אברהם (סי"ק ס"ה) הביא בשם המקובלים לטבל פרוסת הבציעה במלח.

ומקור הדין מובא בתוס' (ברכות ט.) דאיתא במדרש כשישראל יושבין על השלחן וממתנינן זה את זה עד שיטלו ידיהם הן בלא מצות, השטן מקטרג עליהם, וברית מלח מגין עליהם.

וע"פ קבלה יש לטבול פרוסת המוציא במלח ג' פעמים (מגן אברהם שם סק"ז), ויש לכוין דג' פעמים הוי"ה גימטריא מל"ח, ולח"ם ומל"ח הם אותיות שווים. (כף החיים ס"ק ל"ז, ועיי"ש עוד פעמים ע"פ תורת הסוד).

בשבת - במנהגי חתם סופר (נה"י) הובא שלא טבל הפת במלח בליל שבת קודש, דהטעם משום כל קרבנד תקריב מלח, ובליל שבת קודש לא היתה מליחת קרבנות דאיברי חול אינם קרבים בשבת, [אבל ביום השבת טבל פתו במלח].

וענין זה שלא לישב על השלחן, מצינו כן בספר חסידים (סיון תקק"ט) שכתב דיש סכנה לישב על שלחן שמייוחד לספרים, אבל לא נזכר שם משלחן שאוכלין עליו. אמנם כמאמר העולם כ"כ ביוסף האומץ (אות טו) וכתב כן בשם ספר חסידים, מ"מ בספר חסידים שלפנינו ליתא.

ד. לישון בחדר אוכל

בספרי האחרונים דנו בענין המנהג שלא לישון בחדר שאוכלים בו.

וראיתי טעם הגון לזה לפי מה שאמרו חז"ל בזמן שביהמ"ק קיים מזבח מכפר על אדם, עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו, ואמרו זה השלחן אשר לפני ה', הרי מבואר דהמאכל הוא במקום קרבן, ולפי"ז כיון דשולחנו של אדם הוא במקום מזבח לא נח לישון באותו בית, וכמו שכתב בספר חסידים דאין לטרוק ראשו וכיוצא בו על השולחן מפני שדומה למזבח, הכי נמי היכי דאפשר צריך לזהר שלא לישן במקום המזבח, וכמו שהכהנים היו אסורים אפילו בשיבה.

ועיוין בספר נגיד מצוה (ח"ב סוד קידוש) שהביא מהאר"ז שהיה מטבל פתו במלח אף בליל שבת. ובספר מנהג ישראל תורה (סימן רע"ב ס"א) הביא מספר משנת יעקב ליישב מנהגינו להטביל הפת במלח אף בליל שבת, דהן אמת שלא היה מסדרים האמורים בליל שבת כדי להקטירם, אבל האברים שנשארו על האש הוקטרו אף בליל שבת.

ג. שלחן דומה למזבח

כתב בספר מנהג ישראל תורה (או"ח סימן ק"ע סק"ד) שגור בפי העולם דאסור לישב על השלחן, "ששלחן דומה למזבח", והנה מה שאומרים שדומה למזבח כן הוא להדיא ברמ"א (סיון קס"ז ס"ה).

הישמח משה לא התענה בער"ה אלול משום ששולחנו של אדם מכפר

פעם בערב ראש חודש אלול באו אנשים לאא"ז (ה"ה מרן הגה"ק בעל הישמח משה זי"ע) מארחעל, וראו שאוכל, והיה תמוה בעיניהם על שאינו מתענה (עי' או"ח חיים סי' תקפ"א), אמר להם אא"ז אתם אין צריכים לאכול כי לא חמאתם, אני צריך לאכול כי חמאתי. לא הבינו האנשים דבריו, כיאר להם אא"ז, שהרי אמרו חז"ל שעכשיו בזמן הזה שלחנו של אדם מכפר עליו במקום המזבח, ולכן מי שחטא צריך לאכול שיהא במקום קרבנות, אבל מי שלא חטא אין צריך לקרבנות, וממילא יכולים להתענות.

(חמדה גנוזה חלק ב', עמ' ס"א)

קחו ברכה אל תוך בתיכם

נעמט אריין אין שטוב
דעם הייליגן רבי מאיר בעל הנס פושקע
 פון כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק צדקת רבי מאיר בעל הנס
רופט: 917-880-2712

באן פונעם מלך
 פושקע קען מען זיך
 ווענדן צו:
מו"ה יצחק אייזיק
מנחם וויזל הי"ד
 בבאי קודש פונעם מלך

חבורת
יסודי התורה

שערי התאחדות האברכים דקול' יטב לב ד'סאטמאר
גת ייסודה עיי' ב"ק מרן רבנו ענ"ך שליט"א
במקומו אינטי ישראלי • ל"ג בעומר תשס"ז

די ווערטער לייבטען שוין!

טויזענטער אידן קוקן ארויס
מיט פייער פון שמחה, און זעען שוין

מיט גאלדענע אותיות

"די לעכטיגע ווערטער"

**הדרה עלך
מסכת הגיגה**

זונטאג פרשת פנחס

בעת סיום המסכתא

תרננה שפתי כי אזמרה לך

בשורות אחדות מועט המחזיק את המרובה, אברך בזה בברכה מרובה, ברכת מזל טוב בכל לשון של חיבה, קדם מע"כ ידידי הרבני הנגיד המרומם והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה, נדיב הלב לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה, מקבל את כ"א בסבר פנים, שמו הטוב מהללים ברינונים, ז'רח ב'חושך א'ור לישרים, במעשיו הטובים ופעליו הכבירים,

מוה"ר זאב וואלף פערל הי"ד

אב"י בקרית יואל יע"א - חבר הנהלת "מוסדות יטב לב" ד'סאטמאר בארה"ק

לרגל שמחתו באירוסי בתו החשובה שתחי' עב"ג הבחור החשוב והמצויין נ"ו

מריחוק מקום וקירוב לב שגורה בזה ברכתי, ותערב לפני ה' עתירתי, שמן שמיא יושפע לך רב ברכות ושובע שמחות, תורה וגדולה במקום אחת, ותזכה להמשיך במעשי הצדקה והחסד מתוך הרחבת הדעת, ברכה והצלחה בכל עת, אמן כן יהי רצון.

החותם למען שמו באהבה וברגשי הודאה

יעקב אטיק

פה בית שמש יצ"ו

מזלא טבא וגדיא יאה

בשמחה ובטוב לבב, נשגר בזה ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, קדם מע"כ אבינו - חותני יקירינו, הצמוד באהבה בקירות לבבינו, ומסור בלוג'ג למענינו, האדם היקר באנשים, לבו ער וחם לכל דבר שבקדשים, והאיש מרדכי רצוי לכל מכיריו, מנחם משיב נפש ידידי, חן וחסד נסוך על פניו,

מוה"ר מרדכי מנחם שפילמאן שליט"א

ומנשים באהל תבורר אמינו - חמותי החשובה שתחי

לרגל השמחה שבמעונם, רוממות קל בגרונם, בהולדת נכדם נ"ו

אצל בנם אחינו האברך היקר והחשוב, תורה ויר"ש אצלו שלוב, על כולם חביב,

הר"ר יואל שפילמאן נ"ו, אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

והנה כי כן יבורך גבר ירא ה' זקינינו היקר והמפואר

הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א

ונז"ב זקינינו החשובה שתחי' לאויט"א

והברכה אחת היא לכבוד זקינינו היקר והנעלה,

הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן שליט"א

ונז"ב זקינינו החשובה שתחי' לאויט"א

וזאת ברכותינו, מעומק לבבינו, שתזכו לראות ולרוות ממנו ומאתנו כולנו רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, ברכה והצלחה בכל עת, אמן.

המברכים בלונ"ח בניכם, חתנכם - נכדיכם

משה יוסף, יהושע, יחזקאל שרגא, שפילמאן. יואל קליין

קיצור דינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הלכות ברכות (ל"ח) המשך דיני ריסק פירות וירקות

נערך ונסדר ע"י הרב וחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

בורא פרי אדמה (דבאופן כזה אף לאחר האפיה ניכר בו מהות הפרי, כן מובא בשם כמה פוסקים וכן כתב בשב"ל ח"י סי' מ"ו, ובס' מרא דשמעתא מובא שהגאב"ד הרמ"א פריינד זצ"ל בסוף ימיו כשנהג לברך ברכת אדמה על תפ"א, בירך גם על קוגל אדמה).

ואם נעשית מתפ"א מרוסקים לגמרי [ע"י בלענדער וכדו'] ואינם ניכרים י"א לברך שהכל (כ"מ בשב"ל שם וכן כתבו עוד פוסקים).

ויש הנוהגים גם בזה לברך בורא פרי אדמה (בש"ת באר משה (שם) כתב דהמברך אדמה אין מזניחין אותו מטעם שכתבנו לעיל בד"ן ה"פירה" בשמו).

צ"פכ - העשוי מחתיכות תפ"א מטוגנות, בין אלו הנעשות מחתיכות גדולות של תפ"א המשמשות למאכל בסעודה, ובין אלו העשויים דקים ביותר [המיוצרים בבתי חרושת] ומיועדים לחטיף - ברכתם בורא פרי אדמה (פשוט הוא דניכרים להדיא שהם תפ"א).

הטיפים שנעשו מקמה תפ"א [ודומים לציפס] - ברכתם שהכל (כיון דאינם עשויים מחתיכות תפ"א אלא מקמח תפ"א וכבר נשתנו צורתם ורק לאחר העיבוד והטיגון חזר מראיתם).

צוקער - ברכתו שהכל (ש"ע סי' ר"ב סעי' ט"ו ושם איירי לענין סוכר המיוצר מקני סוכר, ובמשנה ברורה סי"ק ע"ה ובביאור"ל שם כתב דה"ה בסוכר שלנו הנעשה מסלק (או שאר ירקות), והם כמו שאר מי פירות שחטן שמברך שהכל, ובאחרונים הקטו דכיון דיעקר הפרי עומד רק לעשות סוכר היה בד"ן לברך ברכת הפרי דדמא לזיתים וענבים דמברך ברכתן הראייה כיון דנטעו אדעתא דהכי, ובביאור הלכה ת"י דכיון שהסוכר לא ניכר לעין אדם כלל שמפרי או מירק פלוני יצא דבר זה שהרי הוא עכשיו כחתיכת מלח ונשתנה לצורה אחרת ולכן יש לברך שהכל, ובדעבד אם בירך ברכת הפרי יצא).

שוקולד - מנהג העולם לברך שהכל (באחרונים כתבו לבאר מנהג העולם דמברכים שהכל דהיה בד"ן לברך ברכת העץ, כיון שנעשה מפרי קקאו ורוב דרך אכילת אותו הפרי הוא בריסק, ע"י ש"ת שבה"ל ח"ז סי' כ"ז שכתב ב' טעמים א) דשוקולד אינו קקאו טחון לחוד, אלא מעורב עם הרבה חמאת קקאו ועוד מינים, דטחינת קקאו בעצמו הוא קצת מר ובכזה לא דיברו הפוסקים ונטה יותר לומר דברכתו שהכל ואם אינם נביאים הם בני נביאים הם, ב) עפ"י השע"ת סי' ר"ג ס"ק ג' דזנגביל מעוך וכתות עד שאין ניכר אע"פ שהוא יודע שהוא זנגביל מברך שהכל, וא"כ הוא הדין לענין השוקולד, ע"כ, ובאחרונים דנו דיש לומר בזה דדומה להביאור"ל שכתבנו לגבי הסוכר דנשתנה לצורה אחרת).

קיצור מגילין הקודם - פירות וירקות שרסקו ברכתן תלוי בצורת הפרי לאחר הריסקו, דאם נתרסקו ונימוחו לגמרי שאבדו כל צורתם ואין ניכר כלל מהות הפרי - ברכתו שהכל (כגון פירות המרוסקים בבלענדער, ויש נוהגים לפוטום בברכה על פרי שלם).

ואם נתרסקו בענין שניכר עדיין צורתם - ברכתם כברכת הפרי (ולמעשה כתבנו בדננה או אבוקדו שנתמעכו בכף או במזלג ברכתו כברכת הפרי).

תפ"א מרוסקים שקוראין "פירה" - ברכתו בורא פרי אדמה [להנוהגים לברך ברכת אדמה על תפ"א, וכבר הארכנו בזה במקום אחר] דאף לאחר שנתמעכו עדיין ניכר עליהם תואר הפרי.

(במש"ב סי' ר"ב ס"ק מ') כתב דתפ"א שמיעכן ועשאן כעיסה ברכתם אדמה ודמא לד"ן השר"ע דתמרים שמיעכן ברכתם קיימת כיון דעדיין ממשן קיים, וכן כתב היעב"ץ בסידור (הל' ברכה"נ דף ק"ח ע"ב) ובעל"ת בסי' זה. ומובן היטב לפ"מ שכתבנו דכל פרי נשתנה לפי מהותו, וטבע התפ"א דאף לאחר שנתמעך ואפי' אם נתבשל נשאר עליו התואר הפנימי, ועדיין צורת הפרי עליו, ורק צורתו החיצונה נשתנה דמתחילה היה גוש אחד ועכשיו הוא מעוך ונעשה כעיסה. ויש שכתבו עוד טעם לברך אדמה כיון דרוב תפ"א דרך אכילתם הוא באופנים שונים של ריסק, וכל דבר שעיקר דרך אכילתו כשהוא מרוסק, בכל ענין מברך עליו כברכת הפרי אפי' כשאינו ניכר כמבואר במש"ב שם ס"ק מ"ב (ש"ת באר משה ח"ב סי' ב'), אולם יש לדון בזה דהא הרבה פעמים נאכלים התפ"א כשהם שלמים וא"א לומר שרוב דרך אכילתם היא כשהם מרוסקים).

"פירה" הנעשית מאבקת תפ"א [אינסטנט שמעריבים בו מים רותחים וחוזר לקבל צורת "פירה"] - ברכתו שהכל (ואע"פ שדומה כעת בתוארו לתפ"א מעובים, ע"כ ברכתו שהכל, כיון שמתחילה השתנה לגמרי איבד ברכתו, ואף ששוב החזירו למצבו הקודם ע"ז אבד ברכתו, חוץ מלחם שנעשה מפירותים וכדו' שברכתו קיימת, אשל אברהם בוטשאטש מהדו"ת).

וכמו כן במה שמצוי בשוק אוכל מוכן הנקרא "מנה חמה", ובדרך כלל התבשיל מורכב בעיקר ממני אבקות וכדו' [אבקת תפ"א ושאר ירקות] - ברכתו שהכל (ואם יש בה גם ממני דגן מברך מזונות).

פשטידת תפ"א [קארטאפל קואל] - אם התפ"א ניכרת בפני עצמם דהיינו שהפשטידא נעשית מהתפ"א מגורד [ע"י ריב אייזן וכדו'] ונעשו כעין אטריות] ברכתם

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת קרח

מו"ה הערש לייב לאנדא

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה ארי' שפיטצער גי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה אברהם שנחה פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בעט שליט"א

מו"ה יוסף אלי' אייגנער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

הרב מעכיל גיימאן שליט"א

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יואל אייגנער גי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה פישל סופר גי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

הר"ר ישראל פריינד שליט"א

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יואל קויפמאן הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי פאלאטשעק שליט"א

מו"ה אלי' דוד גרינפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

הרב יחזקאל גלאנץ שליט"א

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מוה"ר חיים אליעזר פאלקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה יוסף אברהם פריעדמאן גי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אברהם שעהנברזין הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה חיים נתן ווייגטאק הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה חיים נחום גאטליעב הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה ליפא יאקאבאוויטש הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הנדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי צבי הירש בן הגה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע מזידיטשוב יומא ההילולא י"א תמוז (תקצ"א)

הגה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל "עטרת צבי" זי"ע נולד בשנת תקכ"ג לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק בכפר סאפרין שבגאליציע. כבר בצעירותו יתנחר במדרגותיו הק', התמדתו בתורה בימי נעוריו הי' עד להפליא ושם לו לחוק ללמוד כל יום שבעה דפים והי' חוזר על כל דף ז' פעמים, ועיי' הספיק לגמור כל סדר הש"ס במשך שנה אחת ז' פעמים, ובימי בחרותו כבר הי' לו חיבור כתוב בסוגיות הש"ס ובפוסקים.

אחרי נישואיו ישב על שלחן חותנו והשלים את עצמו בעבודת הבורא, ועסק בתורה ועבודה בקדושה וטהרה בנגלה ובנסתר, פע"א נודמן בבית חותנו צדיק אחד מתלמידי הבעש"ט הק' כיון שנודע לו להרה"ק מזידיטשוב שהאורח בקי בתורת החסידות של הבעש"ט הק' הפציר בו שילמדו בתורה זו, אבל האורח אץ לדרכו לאסוף ממוין עבור הכנסת כלה, הבטיח לו הרה"ק מזידיטשוב שהוא ישלם לו מכיסו הפסידו, והאורח נענה לו, ושהה כמה ימים ומאו התחמם בתורת הבעש"ט הק', אולם חסיד ממש הנוסע לרבי עוד לא נעשה, ובוזה הקדימו אחיו הצעיר הרה"ק ר' משה מסאמבור זי"ע שהוא כבר היה מקודם מקורב להרה"ק החוזה מלובלין, ופעם אחת שאלו החוזה: הנכון הדבר שיש לך אח גדול ממך, ענה לו: כן, אחי גדול ממני לא רק בשנים אלא אף בחכמה אלא שפיו לא פסיק מגירסא לכן אינו פונה לנסוע אל הרבי, וביקשו החוזה שישפיע עליו שיבוא אליו, ולבסוף אחרי השתדלות הצליח להשפיע על אחיו להפסיק ימים מועטים את משנתו ולנסוע אל החוזה, ואכן אז נעשה תלמיד מובהק של החוזה, שם עלה ונת עלה עד שנתקדש להיות כחד משרפי מעלה.

בשנת תקצ"א בעת שלטת החוליה רע וחללים רבים הפילה רחמנא ליצלן, וביום אחד הגיע לרבינו צבי מכתבים מרורים מאנשי בריתו, מרחוק ומקרוב, מחוץ החולאת רחמנא ליצלן, ונמסרו לו המכתבים בבית מדרשו בעמדו עוד מעוטף בטלית ותפילין, ותציקו רוחו בעצרון של ישראל, והיה בצאתו מבית המדרש מעוטף בטלית ותפילין כמנהגו, ובעברו לפני המזוזה נתן ידו עליה, ואמר בו הלשון "הרגי כפרת כל ישראל", וכן אחר כך נחלה ל"ע, ובשב"ק ז' תמוז תקפה עליו מחלתו, וביום ג' עשירי לירח תמוז הוקלה עליו המחלה, ושאל לחתנו הק' מראולא: אם אדם רשאי למצוא בעצמו איזה מעלה טובה, וחתנו החכם הק' הנ"ל המציא לו תיכף על פי התורה, כי רשאי, ואחר זמן מה אמר לחתנו הנ"ל, הן בדקתי כל שנותי, וחפשותי מכל צד, ולא מצאתי בי שום מעלה, רק מה שהשיא ארבעים יתומים, ובכל עת שעשה נשואין לאחד מצאצאיו השיא יתומה גם כן, ונתן להם נדן ומוזנות על שלחנו. כעבור איזה שעות התחיל לקונן בזה הלשון: "רבי שמעון בן יוחאי מיט די זוהר'ס ועור וועט אייך נאך אווי לערנען ווי אונו, נעכט מיט טעג גייט'ס ארויף קלאנג, ועור וועט אייך נאך אווי אבפיהרען ווי אונו", ואמר אחר כך תורה, וביאר המדרש כך דמך רבי אבהו אחוה ליה י"ג נהרי אפרסמו, אמר להון אליך דמן אמר ליה דידך אמר אלין דאבהו, ואני אמרתי לדין יגעתי להבל כחי כליתי וכו' ובתוך הפירושים על זה אמר הפירוש אשר הצדיקים אף בעולם העליון חושדין את עצמן, אולי כל המדרגות שלהם הוא מעולם התורה וכו', אולי חס ושלום לא וכו' עוד אל האמת, וזה פירושו כל אלין דאבהו מלשון בהו וכו' ובאמצע הדרוש עלתה נשמתו השמימה אור ליום י"א תמוז שנת תקצ"א, ועם פטירתו לחיי העולם הבא נעצרה המגיפה.

שר בית הזהר

צדיקי הדור הכתירוהו בתואר הנשגב "שר בית הזהר", וכידוע שהי' רב חילי' בחכמת הח"ן וכתב פירוש על הזהר הק' והוא ספרו עטרת צבי, ובס' עשר קדושות מביא מפי אחד קדוש מדבר בשבחיו של הרב הק' העטרת צבי כי לא כתב שום דבר בפירוש דברי הזהר הק' עד כי חזר דברי הזהר מאה ואחד פעמים, ולא כתב שום פירוש מחידושו כי אם במסירת נפש כמו ביחוד קר"ש וכל דבר שהי' עושה הי' רק ליחד שמו ית'.

פע"א נסע הרה"ק מזידיטשוב עם אחיו הרה"ק ר' משה לע מסאמבור זי"ע להרה"ק מקאונין זי"ע והגיעו לאיזה אכסניא לפנות ערב של יום חמישי, ושאל הרה"ק ר' משה את אחיו כדת מה לעשות, אם להשאר ולעשות את השבת בכפר זו, או אולי ליסע בדרך למחר בערש"ק ולקבל שבת בכפר אחרת כי כבר לא היה אפשר להגיע לקאונין על שב"ק רק כאשר יסעו גם בלילה, ואמר לו הרה"ק מזידיטשוב שניסע בעלילה ונגיע לקאונין על שב"ק, אמר לו הרה"ק ר' משה הלא יש פחד

ושמע שאמר להם שנותן להם הקונטרס שבספרו עטרת צבי המכונה קונטרס השמות וציוס שבבואם לארה"ק יניחו הקונטרס על ציון של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, וכשיצאו לחוץ קרא הרה"ק הנזכר בהקונטרס וראה שכתב בוה"ל: "אבקש לגלות לי אם כוונתי לאמיתות כוונתו הקדושה" וחתם את עצמו "תלמידך צבי הירש בן הינדא מוידטיטשוב" וביקש הרה"ק מאנשי ארה"ק שיכתבו לו מכתב משם אך שהי שם בעת שהניחו הקונטרס על הציון הקי ונתן להם מעות תשלומי מחיר מכתבם בחורה, והשיג מכתב מהם שהניחו הקונטרס וכהרף עין הביט וראה שנעלם הקונטרס מעיניהם.

וסיפר הרה"ק מצאנו זי"ע שהעטרת צבי רצה ללמוד את ספר הזוה"ק וישב א"ע תוך המים תחת הקרח הגדול, ואת ספר הזוה"ק שם על הקרח, וכה ישב ולמד את הזוהר הקדוש עם הכוונות של הרשב"י, וסיים הרה"ק מצאנו כי אין זה פלא איך היה יכול לשהות תוך המים הקרים, כי הלא יש מלאך אחד אשר אם יכוונו לשמו אוי תיכף ומיד יחמם לו, רק זה שלמד בכל הכוונות אשר כיון בה רשב"י זאת הוא החידוש.

בספה"ק דברי תורה מהרה"ק ממנוקאטש וצוק"ל כתוב וז"ל: שמעתי מאדמו"ר הרה"ק ר' יחזקאל שרגא זי"ע משינאווא שאמר כי מי שהוא בחו"ל שאני אפשר לו להיות בל"ג בעומר במירון, עכ"פ יהי בוידטיטשוב בי"א תמוז ביומא דהילולא על ציון הרה"ק בעל עטרת צבי זי"ע, וירגיש טעם מעין זה, עכדה"ק. וידוע כי מאמרי צדיקי אמת כאלו כל דבריהם כגחלי אש וטובא גניז בגווי וליכא מידי דלא רמזי באורייתא, וי"ל עה"כ גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו, כי גדלו לה' ר"ת ל"ג בעומר, את"י ר"ת י"א תמוז, ונרוממה שמו יחדיו, שיבוא מזה התרוממות וקידוש ה', עכלה"ק.

לנסוע בלילה מהלסטים וחיות רעות שנמצאים ביער, ענה לו אחיו הקי' כי איננו מיוחד משום דבר לפי שהשביע את השר של היער שלא לנגוע בו לרעה לעולם, ושאל לו הרה"ק ר' משה ממתי הוא מכיר את שר של היער, ענה לו הרה"ק מוידטיטשוב דבגלגול ראשון היה הוא מתלמידי רשב"י והיו לומדים ביערות ומדבריות, ומאז הוא מכיר את שר היער, ועוד אמר לו שאם היה במקום ששנה הרשב"י והחבראי שם את האידרא, היה יכול להראות איפה הי' מקומו של הרשב"י, ובאיזה מקום היה מקומו ומקום כל אחד מהעשרה חברים שהיו בהאידרא קדישא, ושאל אותו אחיו מהיכן יודע שהיה מתלמידי הרשב"י, אמר לו: אם רשב"י קרא ספרו על שמו סימן שהיה מתלמידיו, כי הראשי תיבות של זה"ר הם ר"בי הירש זידיטשובער.

ידוע שאמר על עצמו שיש לו נשמת רשב"י, והחות דעת זי"ע יש לו נשמת רבינו הקדוש מסדר המשניות, וסמך לזה הביא שהמרחק מעירו זידיטשוב עד סטריא מקום מושבו של החות דעת, הוא ממש כמו ממירון דהיינו ממקומו של הרשב"י עד מקומו של רבינו הקדוש.

פעם באו אליו כמה מאות משפחות בבכיה גדולה, שהשר שלהם גזר גזירה על היהודים שאסור להם לדור בכפרים, אלא מוכרחים לגור בתוך העיר, וכל פרנסתם הוא מהכפרים, ומיחין יקחו כעת פרנסה בעיר, ובכו לפניו שירחם עליהם לבטל הגזירה הרעה, אמר להם העטרת צבי שילינו שם הלילה ויבואו אליו בבוקר, וכן עשו, כשבאו אליו בבוקר אמר להם: בלילה הי' לי עליית נשמה והלכתי להתנאים והאמוראים וכולם אמרו שכן צריך להיות שתדורו בתוך העיר, לפי שבכפרים אין מנינים, ואין שומעים קדושה וברכו, ואין שם מקוה, ורק התנא האלוקי השב"י אמר שאי אפשר לגזור זאת, שאם יסע יהודי דרך כפר ולא יהיה עמו תלית ותפילין מאין יקח טו"ת, או פת לחם לסעוד לבו, ואמרו בבי"ד של מעלה שישאלו פי צדיק אשר נמצא עדיין בעולם, ענה רשב"י הלא יש כאן ר' הערשעלע זידיטשוב'ער, נשאל את פיו, ושאלו אותי ואמרתי כרשב"י ועתה סעו לביתכם לשלום כי השר שגזר גזירה זאת מת פתאים וכבר בטלה הגזירה.

פעם אחת בליל שב"ק רצה חתנו הרה"ק מראזאל זי"ע להגיש לו משקה לשתות, ובעמדו לפני חדרו שמע מחוץ לדלת כמה קולות, והסתכל דרך חור המנעול שבתוך הדלת, וראה איש זקן ואיש צעיר מתפלפלים עם חותנו ופחד ליכנס, ובשב"ק בסעודה שלישית פתח הרה"ק מוידטיטשוב את דבריו במאמר מהזוה"ק כדרכו, ואמר: מימרא זו פירשה רבינו שמעון בן יוחאי בעצמו כך, ואמר הפשט של הרשב"י, ואח"כ אמר: והאר"י הקי' פירש בו כך, ואמר הפשט של האר"י אחר כך אמר: ואני מפרש כך וכך, ושניהם - הרשב"י והאר"י - מסכימים לפשט שלי, וסיים ואמר: און טאמער גלייבט עטץ מיר נישט, פרעגט'ס דעם שווארצן גנב ער האט אריינגעקוקט דורך די קלאמקע", כי ברוח קדשו הרגיש שחתנו הביט אל חדרו.

ויסופר שפעם באו אצלו אנשים מארה"ק וקירב אותם וכשהלכו לקבל ממנו ברכת פרידה ממנו לשוב לארה"ק הלך הרה"ק רבי אייזיקל זידיטשוב'ער לשמוע איך שפירד מאתם,

לוח ההילולא

ז' תמוז

- ❖ רבי שאול מאמסטרדם ב"ר אר"י לייב (בנח אריאל) - תקי"ג
- ❖ רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (בדקר טעם) - תקפ"ח
- ❖ רבי יחיאל יהודה אייזיקסאהן אב"ד אחוזה ב"ר אברהם ישכר דוב (חתן העני חיים) - תשל"ז

ח' תמוז

- ❖ רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר - תרל"ז
- ❖ רבי מרדכי מקאזמיר ב"ר אברהם מטריסק (מאמר מרדכי) - תרע"ח

י"א תמוז

- ❖ רבי צבי הירש מוידטיטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי) - תקצ"א

י"ב תמוז

- ❖ רבי יעקב ב"ר אשר (בעל הטורים) - ה"א ק"ח

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על מרתת הקודש

חודש תמוז

מו"ה הלל יושע קליין הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה יואל קויפמאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה משה אליעזר אלי' לאנדא הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה אברהם יודא אינדיג הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה יחזקאל דוד בערקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
והר"ר עזרא בנעט שליט"א

מו"ה בנציון אברהם כהן הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה בנמן לעווי הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה נחשה גרינוואלד הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה עזיאל לעפקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה שלמה בריסק הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יודא שלעזינגער הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה ישראל ארי' פישער הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה אהרן דוד - יוסף

מיטעלמאן בי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם, וישלח ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם, הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — עיה — בלתי מוגה

יום ג' פרשת אמור תשס"ט לפ"ק

ביקור כ"ק גאב"ד ירושלים עיה"ק שליט"א בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

אלעסקער (בעל לב שמה, חתן הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ל), און רבי שלמה סאסובער איז געווען דער מהותן מיטן קדושת יום טוב (כי אביו ההתן נסתלק בדמי ימיו, ורבי העניך נתגדל על ברכי זקינו הרה"ק רבי שלמה מסאסוב ז"ל).

ווען מ'האט גערעדט דעם שידוך האט רבי שלמה'לע געזאגט פאר'ן קדושת יום טוב ער זאל צוזאגן צו געבן אייביגע קעסט (כי במדינות גאליציע היה נהוג שהכנשי"ק אכלו מזונות על שלחן הוריהם כל הימים וזה היה נקרא "אייביגע קעסט"). האט דער קדושת יום טוב געזאגט "וואס הייסט אייביגע קעסט? א בשר ודם קען נישט געבן אייביגע קעסט, אייביג איז א זאך פונעם רבונו של עולם".

זאגט רבי שלמה'לע "נו זאל מען צוזאגן א סכום", און ער האט געזאגט אכט יאר, האט דער קדושת יום טוב געזאגט "גוט, זאל זיין אכט יאר", נאכדעם האט ער אריינגעטראכט און געזאגט "פיר יאר, און מער קען איך נישט", נאך פיר יאר איז דער קדושת יום טוב נסתלק געווארן, ס'איז געווען א פלא.

קערעצקי איז נישט ווייט פון חוסם, ס'איז אין יענע געגנט, אויף די קארפאטן בערג, רבי יוסף צבי דושינסקי (גאב"ד עיה"ק ירושלים ת"ו) איז דאך געקומען פון אויבערלאנד - פון גאלאנאטא - קיין חוסם (פרם בואו לעיה"ק ירושלים הי' אב"ד ור"מ דק"ק חוסם, וקודם לכן הי' אב"ד ור"מ דק"ק גאלאנאטא), דער מהר"ם שיק איז דאך אויך געקומען פון יערגן קיין חוסם.

ווען דער מהר"ם שיק איז געקומען קיין חוסם, האט ער זיך באקענט מיט חסידים, און דער מהר"ם שיק האט הנאה

רבינו: ווען איז דער רב געקומען?
גאב"ד ירושלים: יעצט זונטיג בין איך אנגעקומען.

רבינו: אויף ווי לאנג?

גאב"ד ירושלים: ביז זונטיג פאר ל"ג בעומר.

אנפאנג זמן אין כולל האב איך נישט געקענט אוועק פארן.

דער דיין רבי משה טייטלבוים (ה"ה הגה"צ חמ"ן דקהלתינו הק' בעיה"ק ירושלים תובכ"א) לערנט ביי מיר אין כולל, רבי משה איז א חשובער און א ערנסטער מענטש, פאר מיין כולל איז דאס געווען א גרויסע טובה, ער יוצט און לערנט.

רבינו: יא, ער איז א תלמיד חכם, און א מתמיד.

מיט רבי משה בין איך זייער א נאנטער קרוב, ער איז דעם קדושת יום טוב'ס א אייניקל (כי אם אביו היתה בתו של מרן

הקדושת יו"ט ז"ל), ער איז דעם סעמיהאליער רב'ס וזהו (ה"ה הגה"צ ר' חנני' יו"ט ליפא ז"ל בן הגה"ק רבי חנוך העניך ז"ל האדמו"ר

מסאסוב ואבד"ק קערעצקא, חתן מרן הקדושת יו"ט ז"ל), ער איז געווען א איידעם בזיווג ראשון ביים פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי

יואל ז"ל), ער איז אויך געווען פאר'ן טאטן ז"ל א שוואגער, דעם טאטן'ס ערשטער רעביצין (הרבנית הצדיקת מרת חנה ע"ה

ה"ה) איז געווען זיין שוועסטער, מיין טאטע האט געהאט (ביוז'ר) דריי קינדער, ער איז געווען א איידעם ביי זיין

פעטער רבי העניך - האט ער געהייסן - ער איז געווען רב אין קערעצקי.

ס'איז געווען א אינטערסאנטע מעשה ביים שידוך, דער קערעצקיער רב איז געווען א אייניקל פון רבי שלמה'לע

סאסובער (בן בנו הרה"ק רבי יוסף דוד ז"ל), א זוהן פון רבי העניך

רבינו: ווען דער מהר"ם שיק איז געקומען קיין חוסט, האט ער געזאגט אז ס'געפעלט איהם חסידים ווייל זיי גייען אין מקוה,³ און זיי דאווענען מיט א התלהבות, און זיי פארן צו א רבי'ן, האט ער געזאגט אויף זיך "ווען אונז וואלטן מיר געפארן צו אונזער רבי'ן, וואלטן מיר שענגער אויסגעזעהן".⁴

גאב"ד ירושלים: ס'איז א חידוש, דער מהר"ם שיק איז געווען אין יערגן וואס איז אפאר קילאמעטער פון פרעשבורג און ער איז נישט געפארן.

געהאט און ליב געהאט חסידים, כאטש ער איז געווען א אשכנזישער גדול, איז ער נישט געווען קיין מתנגד.

גאב"ד ירושלים: ער איז געווען פון דעם חתם סופר'ס תלמידים, דער חתם סופר איז געווען זייער ווייט פון התנגדות (כי הרי היה תלמידו של ההפלאה שה' תלמידו של המגיד הק' ממעזריטש).¹

אויך מיטן ישמח משה איז ער געווען זייער נאנט מיט א ליבשאפט.²

ח"י יש בלבי הרהור ח"ו על העוסקים בזה לשמה וכו', אראה מה בדעת פר"מ וישיבנו דבר ה' לשד השמן וכצפיהו בדבש", עכ"ל ק.

מתוך המכתב מתגלה הערכת רבן של ישראל החתם סופר אל מרן הישמח משה, אשר כמעט לא מצינו דוגמתה בהמון תשובותיו.

מסופר שחתנו של המהר"ם שיק ה"ה הגאון רבי יעקב פראגער אבד"ק אדא, כשהיה אברך אחרי חתונתו ראה שחתנו המהר"ם שיק אינו מקרב אותו כדבעי, והצטער על זה מאוד, עד ששאל את חותנו מפני מה יש לו הקפדה עליו, אמר לו המהר"ם שיק כי ראה שאינו הולך למקוה בצפרא דשבתא, השיב לו חתנו כי באמת הוא רגיל לילך למקוה מידי שבת בשבת ורק מפני שחשש מהקפדתו הסתיר דבר זה ממנו והי' רגיל לילך מוקדם מאוד לטבול במקוה בידעו שחתנו המהר"ם שיק אינו מהחסידים.

עי' בס' מבאר הגדקים (ח"ב, עמ' כ"ב) מה שסיפר הגה"צ רבי שמואל בראך שליט"א אבד"ק נאנאט, כי בעת שנתארס זקינו הגה"צ ממאדע ז"ל בעיר אוהעל ושהה שם לאחר אירוסיו איזה זמן, השתעשע עמו בד"ת הגאון הגדול רבי ירמיו לעזו ז"ל האב"ד אוהעל יצ"ו, ונתפעל הגאון ממנו מחריפותו ובקיאיותו, ועל כן ביקש ממנו שאחרי חתונתו כשיבא לעיר אוהעל לדור שם יקבע מקומו בבית מדרשו ואי ירבו להשתעשע בתורת ה', אולם זקינו השק בלבו לקבוע מקומו בקהל עדת הספרדים ששם התפללו החסידים (ולא בבית"ד שהתפללו האשכנזים), ולא ידע לשית עצה לנפשו, על כן שלח מכתב עם ספיקו לרבו המהר"ם שיק ז"ל לחוות דעתו בענין זה, ורבו הק' השיב לו בהורה במכתב, וזה אשר כתב לו: מפני שלשה דברים אני אוהב את החסידים, א' מפני שמתפללין בהתלהבות, ב' מפני שנהרין במגילת עזרא, ג' מפני שרגילין לנסוע לרבותיהם, והוסף לכתוב "ווען מיר וואלטן ווען געפארן צו אונזערע רבי'ם (היינו לרבו טוח ההת"ם ז"ל) וואלטן מיר אסאך א שענערן פנים געהאט" (אגב, המכתב ז"ל הי' ביד ר' חיים בראך מביאני ב' הרב ממאדע וכשהמהר"ן הישינסקי היה בבאנאי ביקשו ממנו ר' חיים נתנו לו כמתנה), ומזה הבין תלמידו הג"ל את אשר עליו לעשות, וקבע מקום תפילתו בק"ק הספרדים בעיר אוהעל בחבורת החסידים.

1 כן מעתיק מרן החתם סופר כמ"פ בספריו הק' מדברי גדולי תלמידיו הבעשטש"ק ותלמידיהם, וכמה פעמים כותב "על פי מה שכתבו המקובלים", ועי' בשער יוסף (המצורף לדרשות הח"ס עמ' ט"ו) "מרן ז"ל כותב בתוך המאמר שלשה דברים בשם המקובלים... לכן נדמה לי שרבינו ראה את זה בס' תולדות יעקב יוסף שכתב בן בר"פ לך... ואל תתמה על לשון המקובלים, שכן תראה בהתם סופר על התורה בחלק א' בפ' ויצא עמ' קנ"א וכו' וכתב בס' טיב גיטין ביו"ד יוסף, בשם מקובל א' וכו', והמקובל הזה הי' בעל קדושת לוי ז"ל וממנו הביאו... הרי כינה החת"ס את הרב אבד"ק בארדיטשוב ז"ל בשם מקובל, וכן להבעש"ט ותלמידו בעל התולדות, כינה אותן "מקובלים", עכ"ד.

ועי' בחת"ס בפרשת בהעלותך עה"פ (במדרש יא ד) והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה, "על פי מה שכתב בספר ליקוטי אמרים", והכוונה הוא להבעל התניא ז"ל, [אכן יש עוד ספר בשם "ליקוטי אמרים" מהמגיד הק' ממעזריטש ז"ל (רבו של ר"ל, ונקרא ג"כ בשם "מגיד דברי ליעקב" שסופי תיבות ח"ב) ועל ספר ליקוטי אמרים הג"ל כותב החתם סופר (בשו"ת הא"ח סי' ט"ו) "ומה שהעתיק מעלתו מס' ליקוטי אמרים אותו ספר לא נמצא בקהילתינו וכו'"].

2 מן הראוי לציין תשובה מאהבה ששלח מרן החתם סופר למרן הישמח משה ביום י"ב אלול תקע"ח, והיא לו נדפסה בשו"ת חתם סופר (חלק או"ח סי' קצ"ח) וז"ל: "צדיק כתמר יפרח כשיושנה, בעוד כפתו רעננה, תחל שנה בברכת קדם מעונה, ולא תשכון עליו עננה, ה"ה הרב הגאון המפורסם כערוגת הבושם, גן הדסים, ג"י ע"ה פ"ה (נר ישראל, עמוד היטני, פאר הודו) כקש"ת מהר" משה תמר (רמז על שם משפחתו טיילנבוים) ג"י אב"ד ור"מ דק"ק אוהעלך (רמזו על שם עירו אוהעל) יעקב משכונתיך ישראל".

ואחרי אשר מאריך החת"ס בפנימיות התורה [שהיא התשובה היחידה אשר החת"ס כותב בסתרי תורה, שהיה מן הגנועין מאוד בחכמה זו כידוע], כותב הלאה: "ועתה באתי היות כי מכותלי כתבו אשר הגיעוני מאנשי ק"ק פאטאק נראה כאילו נאמרו דלטורים לפר"מ כאלו לבי ח"ו הלוק ממנו... אלו דברים שדיברתי מעולם, אבל ח"ו לא יצא עתק מפי על גברא רבא דכוותיה שכו"ב, ואם ח"ו ראה פר"מ שגם כמה שכתבתי לעיל דרך עוצב כי, יעני בדרך אמת, ועל פני יוכיחי, הילמני צדיק חסד, אטא אשא ואני אסבול, ואקוה שיתפייס ויעלה זכרוני לטובה בתפלתו ובה ימלט אי נקי... הארכתני בזה לומר שלא יחשדני כי

ויעמוד בין החיים ובין ה...

אזויפיל צרות ישראל ליידער...
אזויפיל חולי ישראל ווארטן אויף זייער ישועה...

איין זאך וואס קען העלפן איז תפלה צום קל מלך רופא נאמן

מיטן שטיצן מוסדות יטב לב
העלפט איר צו אז די תפלות
זאלן נתקבל ווערן לרחמים
ולרצון, ווי כ"ק מרן רבינו שליט"א
האט דאס ערווענט (דינער
השנתי דהאי שתא בוומסב"ג)

**"אז מען וויל די
תפלות פון א איד זאל
נתקבל ווערן, דארף
מען האבן א קשר צו
ארץ ישראל וכו' און
דאס קען מען נישט
זיין נאר דורך החזקה
פון מוסדות יטב לב"**

**יום
חינוך
הטהור**

למען קיין חוסדתינו הק'
"עב לב דרבינו יואל"
שהם יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

תושבי קרית יואל!

הכנה למגבית חינוך הטהור
א' פנחס תשס"ט

מוסדות
יטב לב
בארה"ק

דער התם סופר פלעגט קומען קיין יערגן, זומער פלעגט ער דארט זיצן,⁵ ער פלעג דאס רופן "יער-גן",⁶ אסאך תשובות האט ער דארט געשריבן.

רבינו: דער ייטב לב איז געווען שטארק בידידות מיטן מהר"ם שיק.⁷ ער פלעגט נאכזאגן פאר זיינע תלמידים חידושים פון ייטב לב.⁸

דער מהר"ם שיק האט אויך געשיקט זיינע תלמידים צום ייטב לב.⁹

גאב"ד ירושלים: דער ייטב לב איז איהם געווען מבקר חולה זיין, האט ער געזאגט "ספר תורה שרוי בצער".

רבינו: ס'איז באקאנט די מעשה אז דער ייטב לב האט אים געפרעגט "זואס פעלט אייך הוסטער רב?" האט ער געזאגט "כח", האט דער ייטב לב געזאגט "ס'שטייט (ישעי' מ לא) וקוי ה' יחליפו כח, דער אייבערשטער מאכט א קנין חליפין מיט די צדיקים, ער גיט זיי כח, און זיי געבן צוריק מיט עבודת ה'".¹⁰

דער מהר"ם שיק האט זיך דעמאלטס מתמרמר געווען און געזאגט "אמת, די גמרא זאגט דאך (ברכות ה) אם רואה אדם

5

בשול'ת התם סופר (אבה"ע ח"ב סי' נ"ו) כותב מרן החת"ס לגיסו הגאון רבי שלמה אייגער, וז"ל: "קרת דברי קודשו הנחתים עד צאתי קרית חוצות, בשוקי בראי, לשאוף אויר צה, בסוף ימי הקיץ כדרכי, אז שעשעתי היום פה יערגן סמוך לפרעשבורג, ומיילתי בין ערוגת שושנים, שפתותיו נוטפות דברים עמוקים מדבש מתוקים, אלה התורות והחוקים...".

6

בס' הזכרון (עמ' כ"ג) כותב מרן החתם סופר, וז"ל: "ואו בא לכאן עגלת צב מקהילה קטנה סמוכה נקראת 'יער-גן', וראש הקהל דהק"ק בא רצונו שאצא מהעיר ואסע עמו לעירו, ובני ביתי כשתלי יזיתים עמדו עלי ובקשו ממני שאעשה רצונו בזה לעקור סיכי ומשכי, וגם דעתי הי' נוטה לכך, ועיקר טעמי, להיות כי הרבה פעמים ראיתי בהלומי את עצמי נוסע ובורח מהעיר, וראיתי עצמי מתלטל על שולחן אחר בערי השדות, אמרתי טוב לעשות עתה כן, כדי שיתבטל החלום על ידי זה, כי זה הוא סוגיה נפלאה... אמנם אנשים חשובים מבני הק"ק שחרו פני לבתי עובם, ונערתתי לדבריהם כי לא יכולתי לגלות להם מצפוני לבי ומחשבותי וזמותי כל יעבר פי וכו', עכ"ל.

7

ידידות נפלאה שררה בין המהר"ם שיק ז"ל למרן הייטב לב ז"ל, וידוע מה שאמר המהר"ם שיק שהיה לו כדאי לבא מעיירות אויבערלאנד (מקום מולדתו ואשר שם שימש ברבנות בק"ק יערגן משנת תקצ"ח ואיך עז שתעלה לבחן פאר העתיק מושבו) לחוסט (שהיה בעיירות אונטשלאנד), כדי להכיר אדם השלם כמו הרב מוסיגוט, הוא מרן הייטב לב.

ועי' באבני שהם (ח"א עמ' ק"ו) מ"ש רבינו בעל ברך משה ז"ל בדרשה לתלמידי הישיבה, וז"ל: ומסופר שמרן המהר"ם שיק שהי' אב"ד חוסט בגליל העליון והיו בשתי מדעיות רחוקות שאין טבעותיהם שוות, ובא מחוסט למארמאראש, וכשבא לסיוגט פתח ואמר "הגני נתן להשי"ת שכה והודי' שהגן לי דעת לבא הנה להכיר את הייטב לב, עיי"ש.

וידוע העובדא שכאשר נתלק המהר"ם שיק אמר הייטב לב בתוך דברי ההספד עליו: "היינו כמו 'סוגל', שהיינו שלשתינו יחד בסגל חבורה עם הגאון המהר"ם שיק ז"ל והגאון רבי שמעלקא סעלישער ז"ל (ב' הערים סמוכים לעיר סעלט), וכאשר נתלק ר' שמעלקא נשארנו כמו "צירי", ועתה כשנתלק המהר"ם שיק נשארתי לבד כמו "חיריק".

8

עי' בס' שאול בחור ה' (בהקדמה) כי בשיעור הומש רש"י שהי' המהר"ם שיק לומד עם תלמידיו הי' מוכיר בתוך הדברים הרבה פעמים "דער סיגושער רב ואל לעבן זאגט", עיי"ש.

9

יסופר כי סביבות עיר חוסט מקום מגוריו של המהר"ם שיק היו הרבה ערים עם רבנים מפורסמים, אך המהר"ם שיק לא היה ניהא דעתי' שבחורי ישיבתו ישעו אצלם, אמנם כאשר רצו לנסוע לסיוגט למרן הייטב לב שמה מאוד חזיקים בדברים ובכל פעם שלח אתם פרוסת שלום מיוחדת להייטב לב וכמו"כ שלח הייטב לב בהורה פריסת שלום לתמהר"ם שיק.

ובס' שאול בחור ה' מסופר שהגה"ק רבי שאול בראך ז"ל אבד"ק קאשוי הי' מתלמידי המהר"ם שיק, בהיותו שם בישיבתו בהיות כבן י"ג [ט"ז] שנה, חשק נפשו לנסוע למרן הייטב לב ליום שלש עשרה מידות, כי העבודה בסיגוט ביום י"ג מידות הי' איום ונורא, קמו בהצות הלילה, ואמרו כל ספר תהלים, והייטב לב היה הבעל תפילה, כשגמרו אמרו סליחות, ואה"כ התפללו שחרית, ואחר התפילה אמרו עוד הפעם כל ספר תהלים, אה"כ דרש הייטב לב בדברי התעוררות למשך כמה שעות, וכשגמר קרא הייטב לב בעצמו את סדר הקרבנות, אדהכי כבר הגיע זמן תפילת מנחה, וקרא ויחל, כי ישבו כולם בתענית, ובכך רצה הגה"ק רבי שאול בראך להיות בצל הייטב לב ביום זה, אך ידע ששיטת רבו המהר"ם שיק היתה שבהור צריך לישב וללמוד ולא ליסע לרבי, אבל כיון שהשתוקק כ"כ לנסוע, התאור עוז ונכנס לרבו המהר"ם שיק, ושאל את חוות דעתו, ענה לו רבו "צום ייטב לב דארך צופארן יעדער וואס האט נאר א מעגליביקייט", כשיצא סיפר לחבריו מה שאמר לו רבו, ונכנסו עוד בחורים לבקש רשות, והוא נתן להם ברכת פרידה, וביקש שיוכרוהו אצל הייטב לב.

ופע"א כשבאו למרן הייטב לב שני בחורים תלמידיו של המהר"ם שיק מעיר חוסט, וטרם נסעו אמר להם הייטב לב שיאמרו לרבע הרב מחוסט, שאם רוצה שיהיה לו שכן טוב (חוסט היא קרובה לסיוגט) יתפלל עליו שישבו בתשובה שלימה...

10

מוכא בדברי מרן ז"ל בברך משה (פי' חיי שיה עמ' צ"ו ובפי' כי תשא עמ' ר"ס), בזה"ל: אבותינו ספרו לנו, והובא גם בהקדמת הספר הרי בשמים וכו', עיי"ש.

בוקר ויודע ה' את אשר לו

יום חינוך הטהור

לחנן קיום חוסדותינו הק'
"יעב לב דרבינו יואל"
שהם יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

ווען משיח וועט קומען
וועט ער ווייזן מיט די פינגער
"די אידן האבן געהאלפן
מקרב זיין די גאולה שלימה"

מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
על תומכי המוסדות על טהרת הקודש באר"י

א' פרשת פנחס קענט איר מקרב זיין די גאולה שלימה
דורכן זיך אנשליסן מיט ווארימע שטיצע לטובת
מוסדות יטב לב

תושבי קרית יואל!
הכנה למגבית חינוך הטהור
א' פנחס תשס"ט

מוסדות
יטב לב
בארה"ק

דא, דער באשעפער האט אונז דא אהער געשיקט, אזוי ווי א מלך האט א גענעראל וואס ווען ער שיקט איהם אין די מלחמה אין די פראנט, גייט ער אין מלחמה, אבער ווי פריידט זיך דער גענעראל ווען דער מלך רופט איהם קום נעבן מיין פאלאץ - זאגט ער - אונז רבני אויבערלאנד מיר זיצן דא אויף א פראנט, אבער ווי אזוי וועלן מיר קענען חתונה מאכן אונזערע קינדער צו תלמידי חכמים, יעצט אז מ'רופט דיר קיין חוסט אוודאי זאלסטו גיין, אזוי ווי דאס משל ווען דער מלך רופט צו זיין נעבן זיין פאלאץ, זייער א אינטערסאנטע תשובה.

רבינו: יערגן איז געווען א קליין שמעל.

גאב"ד ירושלים: יא, אפשר פופצן בעלי בתים.

רבינו: דער חתם סופר אליינס האט געזאגט, אז ער זעט אז גרויסע רבנים זיצן אין קליינע שמעטלעך.

גאב"ד ירושלים: ווען מ'האט אויפגענומען רבי שמעון סופר אויף רב אין קראקא האט ער געזאגט "וואס פאר א פנים האט דאס אז רבי משה שיק זיצט אין יערגן און איך בין אנגעקומען אין קראקא".¹²

אין פעזונג זענען געווען אכציג בעלי בתים, און אין יערגן איז געווען אסאך ווייניגער, אפשר פופצן-צוואנציג בעלי בתים.

רבינו: מ'זאגט נאך אז איינמאל ווען דער חתם סופר איז געווען אונטערוועגנס האט ער געהייסן פאר'ן בעל עגלה אז ער זאל אריינפארן קיין יערגן, ווייל ער האט געוואלט זען ווי אזוי דער מהר"ם שיק לערנט מיט די תלמידים - דער חתם סופר האט דאך געוואלט אז אלע זיינע תלמידים זאלן לערנען מיט תלמידים - איז דער חתם סופר אריינגעגאנגען אין בית המדרש, האט ער געטראפן דעם מהר"ם שיק לערנען מיט די בחורים, דער מהר"ם שיק זעט אויף איין מאל אז זיין רבי איז אריינגעקומען. נו, האט ער

שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מוצא יתלה בביטול תורה". האט דער מהר"ם שיק געזאגט "קיין עוון ביטול תורה שפיר איך ניקס".

שפעטער ווען דער ייטב לב איז ארויסגעגאנגען, האט דער ייטב לב געזאגט פאר איינעם "האסט געהערט וואס דער חוסטער רב האט געזאגט?", האט יענער געזאגט יא, אז דער חוסטער רב שפירט נישט קיין עוון ביטול תורה.

זאגט אים דער ייטב לב, "דו האסט נישט דעהערט וואס ער האט געזאגט, ער האט געזאגט אז ער האלט שוין נאך פשפש ולא מוצא".¹¹

גאב"ד ירושלים: אונז האבן מיר געוואוינט אין פעזונג נעבן יערגן, מיין עלטער פעטער איז געווען א הויז בחור ביים מהר"ם שיק, מיין עלטער זידע האט איהם געשיקט קיין יערגן צום מהר"ם שיק, איך האב נאך געקענט מיין עלטער פעטער, ער איז שוין געווען מיף אין די עלטער - א בן תשעים איז ער געווען - ווען ער איז נפטר געווארן, ער האט דאס תולה געווען אין זכות ווייל ער האט משמש געווען דעם מהר"ם שיק.

רבינו: ס'איז דא תשובות אין מהר"ם שיק קיין פעזונג, זייער אסאך תשובות.

גאב"ד ירושלים: פערציג תשובות.

ס'איז דא אין די תשובות מהר"ם שיק א בריוו פון פארנט, ווי ער שרייבט צו ר' ישראל דוד מרגליות דער פעזונגער רב, וואס איז אויך א תלמיד פון חתם סופר (ה"ה הגאון בעמחים מחולת המחנים, רבינו ד"ל מביאו בספח'ק ויואל משה (מאמר ב' סי' קמ"ח)).

רבינו: צו דעם רבי ישראל דוד זענען די אלע תשובות.

גאב"ד ירושלים: יא. דארט איז ער זיך מיישב מיט דעם רבי ישראל דוד מרגליות צי ער זאל אננעמען דאס רבנות אין חוסט, שרייבט דארט דער מהר"ם שיק אז כ'האב באקומען די תשובה על ידי ידידי הקצין רבי שמחה רייזנער - ער איז געווען מיין עלטער זידע - און ער איז געווען דער שליח אויף די שאלה צי ער זאל פארן קיין חוסט.

און די תשובה איז געווען, אז אוודאי זאל ער פארן, משל למה הדבר דומה, מיר רבנים פון אויבערלאנד וואס זיצן

12

באגרות סופרים (אגרות ר"ש סופר מכתב י"ב) נדפס מכתב מהגה"ק רבי שמעון סופר ז"ל שכתב לגוסט הגאון רבי זלמן שפיצער על מה מ'אן לקבל הרבנות בקראקא, וז"ל: "ה' יודע תעלומות לב, יודע צערי, כשאני רואה בעו"ה עולם הפוך עליונים למטה ת"ח וצדיקים, הראויים למלל גבורות ה' להשמיע כל תהילתו, כגון רב מרא דכולא תלמודא הר' משה ברעזאווא (ה"ה המהר"ם שיק) וכיוצא בו יושבים בקהילות קטנות במצור ובמצוק, וצעירים ירקדו בקהילות גדולות לאלקים וכו', וה' הטוב ירחם במהרה וירם קרן התורה ויעמדני בקרן אורה".

11

מוצא בדברי מרן רבינו ז"ל במהר"ם ט"ב (פ' בלק עמ' קי"ד) ועיי"ש מה שפ"י בזה, [מוצא גם בס' שאול בחור ה' ובס' הרי בשמים כי שניהם היו מתלמידי המהר"ם שיק שנבחו שם].

רבינו: מזאגט נאך אז דער מהר"ם שיק האט זיך אויסגעוויינט ביים דאווענען, אזוי זאגט מען.¹⁵ ער איז געווען א געוואלדיגער מתמיד, און ער איז אויסגעוואקסן אזא גרויסער מרכיץ תורה, א גרויסער ראש ישיבה, און א גדול הדור.

גאב"ד ירושלים: צווישן צוויי דריי הונדערט בחורים זענען געווען ביי איהם אין ישיבה.

רבינו: דאס האט מאקע געטוישט דעם אויר פון די גאנצע שטאט.

גאב"ד ירושלים: אונז האבן מיר געוואוינט אין פעזונג, די ישיבה האט געדאוונט אין די שטאטישע שוהל, איז דאס דאווענען געווען א אנדערע דאווענען.

און נאך א זאך, מ'האט געשיקט די בחורים עפן ביי בעלי בתים, מ'האט נאר געשיקט צו א שטוב וואס איז געווען אויסגעהאלטן, אזוי איז געווען א גאנצער כבוד אז א בחור איז געקומען עפן ביי א בעל הבית, נישט צו יעדן איז מען געקומען.

אין יערות דבש איז דא א דרשה, אז מזאל רופן א בחור צום טיש, קודם איז מען מהזיק א בחור, און ווייטער איז דער טיש אינגאנצן א אנדערער טיש אז א ישיבה בחור זיצט דארט.¹⁶

מכבד געווען דעם רביץ ער זאל פארלערנען, זאגט איהם דער התם סופר, ניק, איך וויל זען ווי אזוי דו לערנסט פאר.

אבער דער מהר"ם שיק קען דאך נישט פארלערנען ווען זיין רבי איז דארט, האט דער התם סופר גוזר געווען בגזירת רב ער זאל פארלערנען, האט ער שוין געמוזט פארלערנען, אבער דא זיצט דער רבי... האט ער אנגעהויבן צו לערנען די גמרא און אויף יעדן ווארט וואס ער האט זיך געשטעלט האט ער נאכגעזאגט א חידוש פון זיין רבי, האט זיך דער התם סופר אנגערופן "ער געדענקט בעסער מיינע חידושים ווי איך אליינס".

גאב"ד ירושלים: איך האב געהערט נאך מער, אז ער האט נאכגעזאגט מיטן לשון פונעם התם סופר.

רבינו: אזוי! פונקט אזוי ווי ער האט דאס געהערט!

גאב"ד ירושלים: ער איז געווען גאנץ יונג ווען ער איז געקומען צום התם סופר.

דער מהר"ם שיק איז נישט געווען דער גרויסער בעל כשרון, נאר זיין התמדה איז געווען אן א שיעור, אסאך גדולים זענען געווען אזוי.¹³

אין סדר הדורות שטייט אז דער רמב"ם האט יונגעררהייט נישט מצליח געווען אין לערנען, און זיין טאטע האט איהם געזאגט "ביסט א בן הקצב" שפעטער האט ער זיך גענומען צום לערנען... ס'כאפט א פחד...¹⁴

היה מכהו עד כי נושא ממנו, וקראו בן הקצב, ויגרשהו מביתו, והרמב"ם הלך לו לבית הכנסת וייקץ ומצא עצמו נהפך לאיש אחר, וברח מפני אביו וילך אל עיר שהיה שם הרב ר' יוסף אבן מיגאש והתחיל ללמוד ממנו והפליג להתחכם, אחר ימים רבים שב אל קורדובה, ולא הלך אל בית אביו, וביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נוראים, ואחר הדרשה קמו אביו ואחיו וישקוהו ויקבלוהו בסבר פנים, עכ"ל.

15

ע"י בס' מבאר הצדיקים (ח"ב, עמ' י"ט) דכשנעשה הגה"ק מהר"צ דושנעסקיא ז"ל בר מצוה, הביאו אמו לחוסט ללמוד בשיבת דודו המהר"ם שיק ז"ל [אמנם בסוף לא למד שם], ואמרה למהר"ם שיק שיש לו ראש הלש וחבריו מתלוצצים ממנו... שמייענע עצמו מאוד בלימוד התורה, ושואל לרבו כמ"פ פי הגמ', אמר לו המהר"ם שיק, עצה אחת אני יכול לומר לך מה שאני בעצמי עשיתי, שהי לי ראש הלש, ובביתי הרבה אצל תפילת אהבה רבה. [בן סיפור הגה"צ ממאנאש שליט"א בשם הרה"ח ר' חיים יעקב דייטש ע"ה, ששמעו מהר"ר זיינוויל קרויס ע"ה תלמיד המהר"ם שיק].

16

ע"י יערות דבש (ח"ב דרוש ט"ו) ז"ל: ולכך מה טוב אם יש תמיד אחד מבני תורה מאוכלי שולחנו, מפתת יאכל ומכוסו ישותו, וא"כ יציל מכל

13

בספר חלק לעולם הבא (פ"ו מ"ה אות י"ה) מהגה"ק רבי שאול בראך ז"ל אבד"ק קאשוי, כתב: "וכן ראיתי כמה פעמים בתלמידים שכל אחיהם היו חלושי מה, ואלה שלמדו נתחכמו על ידי לימודם, וכן שמעתי מפה קדוש מרן המהר"ם שיק זצ"ל שבילדותו אמרו שיש לו חושים חלשים, ועל ידי התמדתו בתורה נתעלה עד שאמרו עליו אה"כ שיש לו תפיסה גדולה, והשפיע תורה עד קצות הארץ".

גם בספרו בהיות הבוקר (פ' תרומה) כתוב הגה"ק מקאשוי ביה"ל: "מרן הגאון מהר"ם שיק זצ"ל סיפר לי, שבילדותו היו אומרים, שיש לו ראש הלש, ועל ידי התמדתו בלימוד הגיע למדרגה שאמרו עליו שיש לו ראש טוב והוק", עכ"ל.

14

וזה לשון ספר סדר הדורות (ג' אלפים התקנ"ו) כתב בשלשלת הקבלה (דף מ"ה): "ראיתי בקונטרס ישן, כי ר' מימון אביו לא היה רוצה לקרות אשה, ויהי כמו בחצי ימיו בא לו בחלום איש אחד וציווה לו שיקח לאשה בת קצב פלוני בעיר אחת קרובה לקורדובה, והיה מהתל מזה החלום, וירא לו החלום פעמים רבות עד שלקחה, ותהר לו ותלד לו את הרמב"ם ותקש בלדתה ותמות, ואה"כ לקח אשה אחרת והי לו בנים ממנה, וזה הרמב"ם היה קשה ההבנה מאוד שכמעט רצון היה לו בלימוד, ואביו

אין אויבערלאנד איז דאס געווען א דבר פשוט, מ'האט געזאגט פאר'ן בחור "בחור זאגן זי תורה".

רבינו: דאס ספר תורת משה (מהחתם סופר ז"ל) איז דאך אזוי געווארן... יעדן פרייטיג צונאכט'ס נאכ'ן דאווענען האט דער חתם סופר געזאגט א דבר תורה פאר די תלמידים, די בחורים זענען דאך געגאנגען צו די אכסניא, האט דאך יעדער געדארפט זאגן תורה, האט ער געזאגט תורה נאכ'ן דאווענען, אזוי האט יעדער געקענט נאכזאגן עפעס ביים מיש, און אזוי איז צוזאמגעשטעלט געווארן דער תורת משה (מהרשמות שרשם מרן החתם סופר חידו'ת אלו אחרי השבת).

די בחורים האבן זיך אמאל זייער געמוטשעט, ס'איז געווען אום בא'מעמ'ט ווען מ'האט געדארפט ארום גיין אין פרעמדע הייזער.

גאב"ד ירושלים: כ'געדענק ווען איך בין געווען א קינד האט דער רבי געזאגט אין חדר, ויהי ערב ויהי בוקר (בראשית א, ה), וידו איז דאך לשון צער (מגילה י) וואס איז דער צער? ווייל נישט אלעמאל האט מען א מאג, אמאל איז דא א זונטיג און א מאנטיג און ס'איז נישטא קיין מאג.¹⁷

רבינו: דער גארליצער רב (הגה"ק רבי ברוך האלבערשטאם ז"ל בן הגה"ק מצאנו ז"ל וחתן מרן הגה"ק הייטב לב ז"ל) איז געווען אמאל

רע, ומה מאוד היה נוהג זה בק"ק פראג... כי כל בעל בית אם עשיר אם דל, היה מהזיק על שולחנו בחור, ואפילו בימי רעבון כאשר היתה העיר במצור ובמצוק, כאשר שכנו בקרבה חיל צרפתים מנודע, מכל מקום לא פסקו אלו מעל שולחנם, ועוד זה זמן קיץ שהי' יושבים שם על קרן הצבי בעו"ה היו שם יותר מק' בחורים, ובשביל זה לא הסרו לנפשם מטובה ולא הענו כל בשבילם, ומהם ילמדו כולם, עכ"ד.

17

עיין עוד בענין זה בס' המאורני חיל (חלק הסיפורים עמ' נ"ו) מה שכתב הרב החסיד המפור' רבי הגני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל: "תלמידי הישיבה בסאטמאר היו אוכלים אצל הבעלי בתים שבעיר שהיה נקרא "טעג", ופעם הלכתי במקודת רבינו (ב'ק מ'ק גע' דבר ויאל ז"ל) אצל הבעלי בתים לסדר ה"טעג", והיו כמה בעלי בתים שהואילו בטובם ליתן ג' ארוחות להבחור בכל יום, והיה מהם שנתנו רק ארוחת צהרים, מכיון שבבוקר השכם הלכו למסחרם וגם בערב עבדו בהנות עד שעה מאוחרת בלילה ורק באמצע היום שהיו מפסיקים ממלאכתם למשך איזה שעות לצורך מנוחת הנפש על פי החוק של המלכות, ולכן נתנו רק מיון סעודה אחת, וכאשר ראה רבינו הרשימה נגדה ואמר בדרך מליצה בדברי הפסוק ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דאין ויהי אלא לשון צער, והו' "ויהי ערב" זה צער שאינם נותנים ארוחת ערב, "ויהי בקר" שגם יש צער להבחורים שאין נותנים להם ארוחת הבקר, והבעל הבית חושב לעצמו "יום אחד", שהוא נתן כדי אכילת "טעג" שלם לבחורים ואומר שלום עלי נפשי, עיי"ש.

אין סיגעט - דארט איז דאך געווען בחורים אין די ישיבה פונעם ייטב לב - האט ער געפרעגט א בחור וואו ער עסט, האט ער געזאגט אז ער עסט טעג, האט איהם דער גארליצער רב געפרעגט "אפשר קענסטו אויפעסן די ניין טעג...!?"

גאב"ד ירושלים: ביי אונז אין שטוב האבן בחורים געגעסן טעג, און מיינע ברודער'ס וואס האבן געלערנט אין אנדערע ישיבות האבן געגעסן דארטן טעג.

רבינו: אבער די בחורים האבן זיך זייער געמוטשעט.

גאב"ד ירושלים: די בעלי בתים האבן דאס געמאכט בעיין יפה, אבער דאך איז עס געווען שווער.

רבינו: אזוי איז אמאל געווען דער סיסטעם, דער ראש ישיבה איז געזיצן און געלערנט און האט נישט געהאט קיין דאגה מיט געלט וואו די בחורים זאלן עסן.

גאב"ד ירושלים: היינט שיקט יעדע ישיבה משולחים, דעמאלטס איז אין יעדע שטאט געווען א ישיבה און מ'האט נישט גענומען קיין געלט פון זיי.

רבינו: ס'איז געווען א בחינה פון "מה אני בחינם..." (בנמ' מס' נדרים (דף לו) דרשו חז"ל מהפסוק (דברים ה, ה) ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציוני ה', מה אני בחנם אף אתם בחינם).

יעדער רב האט געלערנט מיט בחורים, יונגערע בחורים און עלטערע בחורים, ווער ס'האט מצליח געווען האט געהאט מער בחורים.

גאב"ד ירושלים: ס'האט געמאכט א גרויסן רושם אויף די שטעט.

רבינו: ס'האט געברענגט א ריה התורה, די גרעסטע ראייה זעט מען אין ראמעניא אין די געגנט פון רעגאט אין יענע געגנט איז נישט געווען קיין ישיבות, איז מען געווען פראסט. אז ס'איז געווען בחורים בני תורה האבן זיי זיך באזעצט אין די שטעטלעך און האבן אנגעהויבן צו פירן אידישע הייזער, האט דאס געמאכט א ריה פון תורה, איז

געווען שמירת המצוות, מ'האט מודקק געווען במצוות.

גאב"ד ירושלים: אפילו קינדער פון פשוט'ע אידן זענען געוואקסן תלמידי חכמים, כ'האב געקענט גאנץ פשוט'ע אידן וואס זייערע קינדער זענען געווען תלמידי חכמים.

אין פעזונג וואו אונז האבן מיר געוואוינט איז געווען א מעשה נורא - אפאר יאר פאר די מלחמה איז דאס געווען - פאר שבועות האט זיך א בעל הבית אנגעהויבן צו משעפענען מיט א בחור, האט דער רב געזאגט שבועות א

גאב"ד ירושלים: ל"ג בעומר וויל איך זיין דארטן.
רבינו: צדיקים האבן געזאגט אז ל"ג בעומר האט מען געגעבן פאר די בני ארץ ישראל אנשטאט יום טוב שני וואס די בני הויץ לארץ האבן.

וכיבודו רבינו לברך על הפירות

ונסתובבה השיחה אודות תושבי שכונת סיגעט בברוקלין

גאב"ד ירושלים: איך האב א שוואגער אין סיגעט (הנה"צ ר' יקותיאל יודא מייזליש שליט"א אבד"ק סיגעט - כי חותנם הי' הרה"ג ר' בנימין חיים פעלדמאן ז"ל).

רבינו: דאס איז מיין מחותן, ער איז דער עלטסטער איידעם פון אייער שווער, דא אין קרית יואל איז דאך אויך דא ר' שלמה (ה"ה הרה"ח ר' שלמה הלוי ווערצבערגער שליט"א מחבר הנהלת קהילתינו הק' בקרית יואל יע"א) ער איז אויך דארט א איידעם.

גאב"ד ירושלים: כ'געדענק זיין פאטער (של גיסו אבד"ק סיגעט) רבי הערשעלע (הגאון הצדיק רבי צבי הירש מייזליש ז"ל אבד"ק ווייסצען מח"ס בנין צבי) ווען ער איז געווען אין לאנדאן, עס איז געווען באלד נאכ'ן קריג, איז ער געווען אין לאנדאן נאך בערגן בעלזן און דייטשלאנד, האט ער געזאגט א שיעור אין א ישיבה וואו איך האב געלערנט, האט ער געזאגט א שארפן פלפול. כ'האב שוין געהערט א שארפן פלפול, אבער נישט אז מ'קומט יעצט פון לאגער... נעכטן געקומען פון לאגער און שוין אזא פלפול...

אין לאנדאן איז געווען אבוסל שארית הפליטה און מ'האט זיך צוזאם גענומען און ער האט געזאגט א דרשה, האט ער געזאגט כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך אז ס'האט געדונערט, יעדעס ווארט שטאמט, ער איז ארויס פון לאגער און איז געבליבן א לעבעדיגער מיט דריי קינדער.

ער האט דעמאלטס געזאגט, ויברך דוד את ה' לעיני כל הקהל ויאמר דוד (דברי הימים א-כפ ז'), אז דוד המלך האט גערעדט צום אויבערשטן, אבער לעיני כל הקהל ויאמר דוד, פאר מענטשן האט דאס אויסגעקוקט ווי ער רעדט.

רבינו: מ'שטייט שוין פון פריערדיגע, דער ייטב לב ברענגט אין פרשת האזינו דאס ווארט.

גאב"ד ירושלים: איך האב דאס געהערט פון איהם דעמאלטס. ס'איז געווען שנת תש"ו, ער האט געזאגט א פייערדיגע דרשה, ס'איז מיר נאך אין די ביינער.

רבינו: ער איז געווען א פייערדיגער איד.

פייערדיגע דרשה וועגן כבוד התורה, ווי אזוי מ'דארף אויפפאסן אויף א ישיבה בחור. נאך שבועות האט דער בעל הבית גערעדט אקעגן דעם רב, צוויי טעג שפעטער איז אויף דעם איד - וואס האט געהאט א פאבריק פון האלץ זאכן - ארויף געפאלן אויף איהם א גרויסער קלאץ און איז גע'הרגעט געווארן, דאס געווען צוויי טעג שפעטער, ותהום כל העיר... דאס איז געווען אויפן משעפען מיט א ישיבה בחור.

רבינו: די רבנים האבן זייער מקפיד געווען אויף די וואס האבן נישט נוהר געווען בכבוד התורה.¹⁸

וכיבודו רבינו לברך על היין

זבירכו רבינו: לחיים לחיים, בואכם לשלום, און אז מ'פארט שוין זונטיג אהיים קען מען אויך זאגן צאתכם לשלום.

ע"י בהקדמת ס' מנחת אברהם (מהר"ח ר אברהם יצחק דייטש ז"ל) שזקינו הרה"ח ר' אליעזר ז"ל הי' תלמיד חביב של מרן החת"ס, ובהיותו בישיבת רבו אירע דבר נורא באחד שילול בכבודו, ורבו החת"ס תבע עלבון תורתו והלה נפגע קשות מהקפדת החת"ס, וגופא דעובדא הכי הוה, כי המנהג היתה שכל בחורי הישיבה אכלו "טעג" אצל הבע"ב שבעייר, והיה בזה סדר בכל ימות השבוע לכל בחור היכן שיאכל באותו יום, וכן הלך גם ר' אליעזר לאכול בכל יום אצל בעה"ב אחר כפי סדרו לכל שבוע ושבע.

ויהי היום קרה שאיחר ר' אליעזר קצת את ביאתו בזמן סעודה המדויק אצל בעה"ב אחד, ויהי בהכנסו אל הבית שהה קצת אצל הפתח ואנשי הבית לא הרגישו עדיין את בואו, שמע קולה של בעלת הבית באמרה "דער לייזיגער בחור האט נאכנישט באקומען צו עסן" וכיוונה בזה על ר' אליעזר בכעני שמו אליי"ז לצחוק ממנו ולומר שהוא מלא כניס.

הדבר יצא מפיה ור' אליעזר שב על עקבותיו ותיקף עוב את הבית בחשאי ושב ליישיבתו לסדר לימודו ולא הגיד אף לאחד מהמתרחש. אך רבו הגדול על אף היותו רבן של ישראל ועמוס התלאה מטירדת הנהלת עירו ויישיבתו ולהשיב את אלפי תשובותיו לכל קצוי תבל הדורשים ושואלים את דבר ה' זו הלכה מפיו, עם כל זה היו עיניו הקדושות פתוחות לכל דבר קטן המתרחש אצל תלמידיו החביבים לו כבניו, ותיקף הרגיש שבא תלמידו החביב בחזרה קודם זמן בואו בכל יום, ויגש אליו וישאלהו לאמר מדוע מיהרת בוא היום, ולא היה יכול להסתיר מלפני רבו כלום וספר את כל מה ששמעה אזנו בבית ההוא, הדבר חרה למרן החת"ס מאוד ושלח לקרוא לפניו את בעה"ב ההוא למחות בפניו ולהבוע עלבון תורתו של ר' אליעזר, ובבואו לפניו אמר לו "מיין בחור ברענגט צו דיר ליי"ו, דו אליין וועסט נאך דארפן זיך מיטשען צו ליי"ו פרנסה", ולא היו ימים מועטים ובעה"ב ההוא חזר על הפתחים לקבץ פת לחם לבני ביתו ל"ע, וכמאמר המשנה (אבות ב. ט) והיו הדיר בגזלתן שלא תכוו.

רבינו: רבי שלמה בוימגארטען איז געווען א אשכנזישער רב.

גאב"ד ירושלים: זיין פאטער איז געווען א דיין אין וויען, און ער איז קודם אויך געווען דיין אין וויען, זיי זענען דעם חתם סופר'ס אייניקלעך.

רבינו: ער האט שוין חסידישע קינדער. מ'האט דאך נאכגעזאגט אינדערהיים אז מ'שטראפט אן ערליכן אשכנזישער איד, אז מ'גיסט איהם חסידישע קינדער...

אינדערהיים אין אויבערלאנד האט זיך שוין געמאכט ביי די ערליכע אביסל חסידישע אידן, זיי האבן זיך צוגעכאפט צו חסידות.

גאב"ד ירושלים: ביי די יונגט, די רבנים - דער גאלאנטער רב און דער נייטערער רב - האבן דאס געמאכט.

רבינו: ס'איז דאך געווען אזוי, נאכן ערשטן קריג איז געווען זייער שווער זיך צו האלטן ערליך, איז די חסידישע אידן האבן זיך געהאלטן, אז נישט האט מען זיך פארבלאנזשעט... ס'איז געווען פארטייען...²¹ אבער די חסידישע אידן האבן זיך שטארק געהאלטן, מ'איז שוין געפארן צו רבי'ס.

ונפרד רבינו ממנו: להיום ולשלום, א גוטן טאג, מ'זאל זיך זען מתוך שמחה.

וליוהו רבינו עד רחוב העיר
ונפרדו לשלום

גאב"ד ירושלים: דער באבובער רב (כ"ק הגה"צ מהר"ש מבאבוב ז"ל) איז דעמאלטס אויך געקומען קיין לאנדאן,¹⁹ זיי זענען געווען שוואגערס ביוווג ראשון (כי שניהם היו חתני הגה"צ רבי חיים יעקב פייטלבוים ז"ל אבד"ק לימאנוב, בן הגה"ק רבי משה יוסף פייטלבוים ז"ל אב"ד אוהעל).

כ'האב משלים געווען צו מנין ביים טיש פון באבובער רב, ס'איז געווען קוים מנין, ס'איז געווען דעמאלטס א קליינער קיבוץ אידן אין לאנדאן.

רבינו: אין ניו יארק איז אויך געווען שוואך, ביז ווען די שארית הפליטה איז אנגעקומען דא אהער.

גאב"ד ירושלים: דעם רבי'ן ז"ל (מ'ן רבינו בעל דברי יואל) האב איך געזען דאס ערשטע מאל אין לאנדאן אין שנת תשי"ב, כ'האב געלערנט אין גייטסהעד, און כ'ביז געפארן קיין לאנדאן אויף שבת פרשת ראה צום רבי'ן ז"ל.

רבינו: ער איז געקומען דעמאלטס פון ארץ ישראל.

גאב"ד ירושלים: ער איז געווען אפאר שבתים פריער אין אנטווערפן.

רבינו: אויפן וועג אהין איז ער געווען אין אנטווערפן, און אויפן וועג צוריק איז ער געווען אין לאנדאן.

גאב"ד ירושלים: אין לאנדאן איז געווען א רב רבי שלמה בוימגארטען - איך האב ביי איהם געהאט שימוש - ער איז דעמאלטס אריין געפארן קיין אנטווערפן אויף שבת, האט ער דערציילט מורא'דיג פונעם שבת אין אנטווערפן, האב איך שוין געהאט חשק מיט צו האלטן א שבת מיטן רבי'ן, בין איך געפארן אויף לאנדאן, כ'געדענק נאך די דרשה.²⁰

21

עי' בס' אבני שוהם (ח"ג, עמ' ס"ט) מ'ה שאמר רבינו בעל ברך משה ז"ל בדרשתו ביום כ"ו אב שנת תשמ"א, ז"ל: "ועלינו לשבח לאדון הכל שבמדינתנו מדינת אונטארין, לא מצאו כל כך כת הציונים מקום לנוח, ואף גם לא המפלגות הנגריים אחרים כהאגודה והמזרחי לא תפסו מקום שם, וכל זה היתה לסיבת מעמד החוקה של בני אונטארין, לחוק רק גבול עצמם, ושלא להתערב עם חוגים שונים, אפילו כנוונה של לפעול ולתקן אצלם... עכ"ל לא יכלו לעמוד על משמר הגבולים שלא יתערב זר בניהם... כאשר הסביר לי פעם בק"ד זי"ע, שזאת היתה מעלת הארטאדאקסיע באונטארין שהצליחה כל כך, מפני שמנעה דרך זה של לפעול ולתקן אצל הכלל, ולכלול כל החוגים ממעיים ומאוצרות שונות שהיו בנחות דרוא מהם. כי ידעו היטב שרק אם יתייחס הארטאדאקסיע בדרך כוה, יהיה טוב, וידוע שהרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע והגאון רבי שמעון סופר מקראקא זי"ע רצו ג"כ בכל כוחם לייסד במדינתם כה כוה, ונצטערו מאוד שלא עלתה בידם". עיי"ש שמאריך רבינו ז"ל בענין זה.

19

מ'ן רבינו ז"ל מזכירו בספרו שו"ת דברי יואל (ח"ב, סי' ק"א) בתשובה שכתב להגה"צ אבד"ק ווייסזען, ז"ל: "הנה דיברתי מזה פא"פ עם גיסו הרב הגה"צ האבד"ק באבוב שליט"א בחיותנו בעיר בארי באיטאליע שהביא אלי היתרו של הרב הגאון האבד"ק נימאס שליט"א, ולפענ"ד הסכמתי בדרך שאמרתיו לו בע"פ ובוודאי יספר לו הכל כי שניכם בעיר לאנדאן וכו", עיי"ש.

20

עי' בדברי יואל מהדורא תניא לס' דברים (פ' ראה עמ' ש"ט), ובחידו"ת למסיבות החוקת המוסדות (פ' ראה עמ' ק"ו), ובקו' חידו"ת ודרשות באר"י (עמ' ר"ח), ששם נדפסו חלק מדרשות הללו.

דברות קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לימוד פרק אבות שב"ק פרשת שלה שנת תשס"ט לפ"ק בקרית יואל יע"א

פרק ד' משנה י"ד

ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע, נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע, נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה. והקושיא מפורסמת דאם יום המיתה הוא הבחינה המעולה למה לא יזכיר לו מיד יום המיתה. וביאר א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (פ' חיי שרה), כי לפעמים היצר הרע בא במרמה ומרמה פנים לאדם כאילו עושים מצוות, ועל זה לא יועילנו הזכרת יום המיתה ואדרבה, אבל אם יעסוק בתורה ימלט ממנו גם מתחבולות כאלו, כי זאת התורה מורה לנו את הדרך אשר נלך ואת המעשה אשר נעשה, שנדע היטב איזהו היא מצוה והיפוכו, וגם שהתורה בעצמותה מרגשת עצת היצר ומשמרת את האדם שלא יבוא לידי מכשול, עכ"ד. (וכן כתב בדברי יואל פ' שלה עמוד שעה). ולפי זה המחזיק תורה יצטרך להתגבר נגד יצר הרע על ידי הזכרת יום המיתה, וכבר נתבאר שאין זה דרך המובחרת, כי מה יעשה אם יבא היצ"ר ויטעה אותו בעבירה לומר עליו שהוא מצוה, מה שאין כן התלמיד חכם יש לו כח התורה אשר בזה יוכל להתגבר נגד היצ"ר בכל עת ובכל זמן, כי התורה יאיר עיניו לדעת הדרך ילך בה.

וזה ביאור המשנה הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריו, לומר שיצא ידי חובתו במה שחבריו יקיימוהו בידך, כלומר שעל ידי שיחזיק את התלמיד חכם אז יחשב כאילו גם הוא למד תורה, כי ואל בינתך אל תשען, דאף שיש לו חלק בלימודים מכל מקום זה לא יועיל שיוכל להשען על בינתו להבחין בין מצוה לעבירה, ולזה צריך שבעצמו יעסוק בתורה, ובודאי גם מהחזקת התורה אל תנח ידיך, ואז יזכה הן לשכר המצוה של תלמיד חכם, וגם יהיה לו המעלה שיזכה להבחין בדרכי היצ"ר.

*

הוי גולה למקום תורה. יתבאר על פי מה שכתב באור החיים הקדוש (פ' ראה) על הכתוב שמור ושמעת את כל הדברים האלה, וקשה למה הקדים שמירה לשמיעה, אכן ידוע (וזה"ק רע"מ נשא קכג) כי מי שהוא בעל עבירות שערי דעת התורה ננעלים בפניו, כי שערי פתחי ההבנה בדברי התורה הם הקושיות שיעמדו בפני האדם, והם סוד הקליפות המתהווים מעבירות האדם, וזה שאמר הכתוב

רבי גהוראי אומר, הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבוא אחריו, שחבריו יקיימוהו בידך, ואל בינתך אל תשען. ונראה בהקדם מה דאיתא בזוה"ק (ויחי דף רמב) אמאי אקדים בברכאן זבולן ליששכר תדיר, והא יששכר אשתדלותא באורייתא ואורייתא אקדים בכל אתר, אלא זבולן זכה על דאפיק פתא פומיה ויהיב לפומיה דיששכר, בגין כך אקדים ליה בברכאן, עכ"ד. ומבואר מזה דהמחזיק תורה יש לו מעלה יתירה על הלומד תורה ומוקדם אליו לברכה מפני שהוא הגורם לתורתו. אולם שנינו במס' ברכות (דף לה:) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים לא נתבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמנהגה תלמיד חכם מנכסיו, אבל תלמידי חכמים עצמון (שעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך. הרי מבואר מזה להיפך דמעלת תלמיד חכם גדולה על בחינת המחזיק, וצריך ביאור להשוותם.

וביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' ויחי עמוד תקכח) דאלו ואלו דברי אלהים חיים, כי מבואר בפוסקים דבמצות תלמוד תורה יש בו שני מצות, חלק הלימוד שנצטוונו להשתדל בלימודה תמיד, ועוד נצטוונו להתאמץ להשלים את נפשנו בידיעת התורה והשגתה. ומעתה י"ל דבהשגת השכר של מצות תלמוד תורה המחזיק והתלמיד חכם שוין הן בבחינתן ושותפין נינהו, ואפשר שעוד יגדל המחזיק בשכרו מהתלמיד חכם עצמו, כי גדול המעשה יותר מן העושה (בבא בתרא ט), ולולא המחזיק תורה זבולן לא היה יכול התלמיד חכם לעסוק בתורה, ועל כן שכר זה השיגו גם הנביאים, אבל שלימות הנפש שיזכה אליה התלמיד חכם, לזה אץ גבול וקצבה מה שאפשר לו להשיג בבחינת הדעת, ועד כמה הוא יכול לבוא לידי הכרה ביראת ואהבת ודביקות בוראו יתברך על ידי התורה הקדושה, ובזה מעלת תלמיד חכם יתירה על מעלת המחזיק, כי אף שהמחזיק יש לו שכר וחלק בכל אלה המעשים שיזכה התלמיד חכם, מכל מקום לחלק הידיעה והכרה אמיתית שיזכה התלמיד חכם, אי אפשר שיזכה לה המחזיק, עכ"ד.

ויש להוסיף ולבאר עוד חילוק שיש בין הלומד תורה והמחזיק תורה, ונקדים מה שאמרו חז"ל (ברכות ה) לעולם

המצוה, זהו יותר מדריגה, ועל כן בבחינת חק נקרא ישראל, כי בבחי' חק הוא מדריגה גדול לענין זה, אבל אם הוא משפט וטעם הוא בבחי' יעקב מדרגה למטה, כי צריך לעשות הכל בבחי' חק על כוונת המצווה ית"ש וזהו מדרגה למעלה כאמרם ז"ל גדול המצווה ועושה, עכ"ד.

וזה שהזהיר התנא ואל בינתך אל תשען, שלא יחשוב האדם שזהו כוונת המצווה מה שהוא יודע ותיקון המצווה במקום עליון הוא במקום הידוע לו ובוה יצא ידי חובתו, לזה אמר ואל בינתך אל תשען, כי צריך שיעשה המצווה על פי אשר צוה ה' ובוה יתקן שורש המצווה במקום עליון גבוה מעל גבוה הרבה יותר ויותר מהשגת שכל האנושי.

*

עוד יתבאר על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ קרה) כי בדרך האמונה באלהי עולם ישנם שני דרכים, הא' האמונה הפשוטה המקובל בדינו מאבותינו דור אחר דור, והב' דרך החקירה והשכל המבואר במורה נבוכים ושאר ספרי המחקר, אמנם כבר העלו כי דרך המחקר הוא מסוכן, כי ילאה שכל האדם מלהשיג הטמיר ונעלם מעין כל רעיון, ובדבר אשר תקצר שכלו מהשיגו יעמוד נבוך ויבא לנטות מדרך התורה, אבל דרך האמונה הפשוטה הוא מעמיד את האדם על קו האמת אשר אין דרך לנטות ממנו, עיי"ש שהאר"ק בנועם אמריו. וכן כתב החסיד הקדוש מהר"י יעב"ץ זללה"ה בספרו אור החיים (פ"ג) מה שענינו ראו בגזירת ספרד, שכל אותם החוקרים שעמדו על האמונה מדרך החקירה, המירו את כבודם ביום זעם, והנשים וקלי הדעת אשר אמונתם היתה רק בקבלה מאבותיהם בלבד, קדשו את השם הנכבד והנורא, השם ינקום דמם במהרה, עכ"ד. והטעם ביאר בספה"ק בני יששכר (סיון מאמר ה אות ב) כי האמונה הבאה לאדם מצד חקירתו ושכל האדם, יש לו סוף, על כן גם לאמונתו יש סוף כשיכריחנו איזה מכריח וכיצא, מה שאין כן האמונה מצד האין סוף ב"ה, אין להאמונה זו סוף, והנה האמונה הזאת באת לנו מירושת אבותינו וממעמד הנכבד אשר השי"ת הסתיר ניצוצי אורה בהתורה הקדושה, היא היא הנאצלת ממנו מאור מעטה לבושו, ויקבע האמונה בלב איש הישראלי כיתד בל תמוט עולם ועד, עכ"ד.

וזה שאמר אל בינתך אל תשען, כלומר שגם באמונת אחדותו ית"ש אל בינתך אל תשען, להבין ולהשכיל זה בשכל אנושי, כי לאמונה זו יש קץ וסוף ח"ו, אבל אם יאמין באמונה פשוטה זה יהיה דבר המתקיימת לעד.

(המשך הלימוד בשבוע הבעל"ט)

שמור ושמעת, פירוש אם אתה רוצה שתעמוד על אמיתת התורה להבין אמריה, שמור המצוות לבל תעבור עליהם, ובוה ושמעת את כל הדברים האלה, עכ"ד.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ שופטים) לפרש מאמר הגמרא (שבת נו.) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, שנאמר (שמאל"א יח יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו, אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו. וקשה דהא במס' סנהדרין (דף צג.) דרשינן מהאי קרא וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום. אך לפי האמור שפיר שמעינן מינה תרתי, כי בזה אשר ישמור האדם עצמו מחטא יעמוד על אמיתות התורה, וזה שאמרו בגמרא וה' עמו שלא בא חטא לידו, ואם כן ממילא משמע דהלכה כמותו בכל מקום, דהא מי שאינו בעל עבירה ממילא שערי דעת התורה פתוחים לפניו, ואם כן הא דדרשינן שאין חטא בא לידו עם מה שאמרו שהלכה כמותו חד היא, ושפיר משמע תרווייהו מהא דכתיב וה' עמו, עכ"ד.

ועל פי זה יתבאר מה שהזהיר התנא הוי גולה למקום תורה, כלומר שכדי לזכות לכתרה של תורה צריך לילך בגלות, כי אמרו חז"ל (מגילה כט.) כל מקום שגלו ישראל שכינה עמך, ואם כן אם יגלה ממקומו יהיה שכינה עמו ולא יבא לידי חטא, ועל ידי זה יזכה לעמוד על אמיתות התורה.

*

ואל בינתך אל תשען. ויתבאר על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' יצא) על אמרם ז"ל (קידושין לא.) גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. דהנה בכל מצות יש כוונת ידועים ליחידי סגולה ואשר לא נודעו רק לרשב"י וחביריו ויותר מזה אשר לא נודעו לשום נברא רק המצווה ית"ש יודע מקומה. ואם כן העושה כאשר צוה השי"ת אם כן הוא מתקן בשורשה אף מה שנעלם מכל נברא, אבל אם אינו עושה רק על פי שכל, אם כן אינו יכול לתקן יותר ממה שהשכל מגיע והיינו גדול שמגיע יותר, עכ"ד.

וכתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (לראש השנה אות כב) דידוע כי בשופר יש טעמים הרבה למה תוקעין, ועוד איתא טעמים על פי סוד וגם כוונות נעלמות שצריך לכוון על ידי התקיעות, אבל עם כל זה העיקר לעשות כאשר צוה השי"ת כי הוא היודע מקומה וערכה ושעתה, וזהו יותר מכל הכוונות אשר ביד השכל אנושי להשיג. וזה שאמר כי חק לישראל, היינו אם יתקע בשופר ויודע שאין לסמוך על כוונתו וטעמו אשר משיגו כי אם בבחי' חק על כוונת

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ה להם

קריאת עשר נישואות "ברך משה" להסדרת סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

קול רינה וישועה בצאתי צדיקים

בחדרת קודש ובהתרגשות עילאה משגרים אנו בזה ברכת מז"ט אל פני

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה

אצל נכדו הרב חיים צבי אשכנזי שליט"א

בן חדב"נ הגה"צ העניך אשכנזי שליט"א

דומ"ץ שכונת עצי התמרים ורב בדוהמ"ד אבני צדק קרית יואל יע"א

וחתן כ"ק הגה"צ גאב"ד סאטמאר ב"פ שליט"א

הרה"ח ר' שמואל יצחק ראזינגער שליט"א
לנישואי בנו הבה"ח חיים מנחם ני"ץ תלמיד ישיבתינו

בן ציון בערנאט שליט"א

הרה"ח ר' בנימין בן הבה"ח ישראל צבי ני"ץ תלמיד ישיבתינו

הרה"ח ר' דוד פריינד שליט"א

לנישואי בנו הבה"ח בן ציון מנחם ני"ץ תלמיד ישיבתינו

הרה"ח ר' מנחם שלמה פרידמאן שליט"א

לאירוסי בנו הבה"ח דוד ני"ץ תלמיד ישיבתינו

הרה"ח ר' משה שלמה ירדא שפילמאן שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן שליט"א
לאירוסי בנו, נכדו הבה"ח יוסף ני"ץ

הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלצער שליט"א

לאירוסי בתו

הרה"ח ר' מאיר אלי אקער שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' יוסף יושע גרין שליט"א, חבר תהלת המוסדות
לאירוסי בתו, נכדתו

"נפש ה'ה"

ע"ש רדמנת הנדקת
מרת ח'ל' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה זיעווע
נלבית ה' שבט תשנ"ג

☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל

נלבית י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר חוקא' משולם ז"ל

נלבית י"א תשרי תשנ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל

נלבית ט"ז חשוון תשנ"ז
☆☆☆

"ציון לנפש הורה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלבית ט' שבט תשנ"ג

וונתו מרת ה'ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלבית י"א סיון תשנ"ה

☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלבית כ"ג ניסן תשנ"ז

וונתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלבית ה' סבת תשנ"א

☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלבית כ"א אדר א' תשנ"ח

וונתו מרת אלמט
שרינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל

נלבית י"ב ניסן תשנ"ג

"חסדי שלמה ולמן"

ע"ש ר' שלמה ולמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורצבערער ז"ל
נלבית ה' כסלו תשנ"ב

☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערער ז"ל
נלבית ט"ז אייר תשנ"ז

ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב"ר סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלבית כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב צ'עווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל

נלבית ג' תשרי תשנ"ח
וונתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלבית י"ב חשוון תשנ"ז

☆☆☆

"אנשי ה'ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמ"י ז"ל

נלבית ז' שבט תשנ"ג
וונתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלבית ב' אלול תשנ"ג

☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל

נלבית ז' אלול תשנ"ט
וונתו מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל

נלבית כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט' לר'

שמעון"
ע"ש ר' שמעון דאקאף ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל

נלבית ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר הק"ל אהרן טובי ז"ל
נלבית י"ג כסלו תשנ"ה

☆☆☆

"ממכון שבתו

השגרה"